

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

**na Wydziale Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
dokonanej w dniach 29-31 stycznia 2015 roku**

**przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) w składzie:
przewodniczący: prof. dr hab. Michał Kozakiewicz - członek PKA
członkowie:**

prof. dr hab. Małgorzata Gaj – ekspert merytoryczny PKA

dr hab. Mirosław Ratkiewicz - ekspert merytoryczny PKA

dr hab. Maria Próchnicka - ekspert ds. jakości PKA, członek PKA

prof. dr hab. Tadeusz Siwek – ekspert ds. międzynarodowych PKA

mgr Agnieszka Socha-Woźniak - ekspert ds. formalno-prawnych PKA

Piotr Piasecki - przedstawiciel pracodawców

mgr Wojciech Cichoń - ekspert PKA, przedstawiciel KRD

Adam Subotkowski - ekspert PKA, przedstawiciel PSRP

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Ocena instytucjonalna przeprowadzona była na Wydziale Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu po raz pierwszy, a poprzedzona była pozytywnymi ocenami jakości kształcenia dokonanymi przez PKA na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 30 września 2011 roku, na kierunkach: „biologia” (Uchwała Nr 270/2009), „ochrona środowiska” (Uchwała Nr 836/2010) oraz „biotechnologia” (Uchwała Nr 924/2011). Prowadzony na Wydziale czwarty kierunek studiów - „bioinformatyka” - nie był jeszcze przez PKA oceniany.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą dotyczącą ocen instytucjonalnych dokonywanych przez Polską Komisję Akredytacyjną, z inicjatywy Komisji w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2014/2015. Raport Zespołu Oceniającego opracowano na podstawie przedłożonego przez Uczelnię Raportu Samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, oceny zaplecza naukowo-dydaktycznego, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, nauczycielami akademickimi, pracownikami obsługi oraz administracyjnymi, pracodawcami, doktorantami, a także ze studentami.

Przed wizytacją członkowie Zespołu zapoznali się z Raportem Samooceny przekazanym przez Władze Uczelni i raportami z dotychczasowych ocen kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Biologii UAM w Poznaniu. Wizytacja w Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu rozpoczęła się spotkaniem z Władzami Uczelni oraz Wydziału, następnie Zespół Oceniający odbył spotkania z interesariuszami wewnętrznymi: studentami, doktorantami, pracownikami naukowo-dydaktycznymi i obsługi oraz administracyjnymi, a także z interesariuszami zewnętrznymi: pracodawcami, którzy reprezentują lokalny rynek pracy. Odbyły się też spotkania z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale oraz spotkania z Dziekanem, Prodziekanami i osobami odpowiedzialnymi za prowadzenie studiów. Przeprowadzono także wizytację bazy dydaktycznej Wydziału wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnego podsumowania jej wyników, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni oraz Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego

1. Strategia określona przez jednostkę¹

1) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu jest obecnie największą państwową uczelnią Wielkopolski oraz jedną z kilkunastu w Poznaniu. Jest Uczelnią o wieloletnich tradycjach kształcenia uniwersyteckiego. Historia Uczelni datuje się od roku 1919, kiedy to powołany został Uniwersytet Poznański nazywany pierwotnie Wszechnicą Piastowską; w jego strukturze znalazł się Wydział Filozoficzny z Sekcją Matematyczno-Przyrodniczą. W roku 1925 z Wydziału Filozoficznego utworzono dwa nowe Wydziały: Humanistyczny i Matematyczno-Przyrodniczy, zaś w roku 1948 utworzony został Wydział Biologii i Nauk o Ziemi (BiNoZ). W roku 1984 Wydział BiNoZ podzielił się na dwa: Wydział Biologii oraz Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych. W latach 1987-1994 na Wydziale Biologii kolejno powstawały instytuty specjalistyczne: Instytut Antropologii (1987), Instytut Biologii Molekularnej i Biotechnologii (1992) oraz Instytut Biologii Eksperymentalnej i Instytut Biologii Środowiska (1994). W roku 1955 Uniwersytet Poznański przyjął nazwę Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Obecnie w skład UAM wchodzi 15 wydziałów. Są to: Wydział Anglistyki, Wydział Biologii, Wydział Chemii, Wydział Filologii Polskiej

---

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

i Klasycznej, Wydział Fizyki, Wydział Historyczny, Wydział Matematyki i Informatyki, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, Wydział Nauk Społecznych, Wydział Neofilologii, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu, Wydział Prawa i Administracji, Wydział Studiów Edukacyjnych, Wydział Teologiczny.

Dokument „*Strategia Rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2009-2019*”, definiujący po raz pierwszy misję, wizję i cele strategiczne Uczelni, został przyjęty uchwałą nr 73/2009 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w dniu 29 czerwca 2009 r. W dniu 25 listopada 2013 r. uchwałą Senatu UAM przyjęto uaktualnioną wersję Strategii Rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W misji UAM sformułowane zostały podstawowe wartości, jakim służyć ma Uczelnia i wynikające z nich cele, jakimi powinna kierować się w swojej strategii. Misja Uczelni sformułowana została w postaci pięciu haseł: (i) *Patrząc w przyszłość, nie zapominamy o tradycji*, (ii) *Jesteśmy silni jednością badań i kształcenia*; (iii) *Jesteśmy częścią Wielkopolski, Polski, Europy i Świata*; (iv) *Tworzymy elity życia społecznego i gospodarczego*; (v) *Naszym obowiązkiem jest kształtowanie dziedzictwa kulturowego*. Stosownie do przyjętej misji wyznaczone zostały cele strategiczne Uczelni oraz drogi prowadzące do ich realizacji. Spośród czterech celów strategicznych trzy dotyczą bezpośrednio: (1) rozwoju badań naukowych (w tym: wzmacniania infrastruktury badawczej i wspierania rozwoju naukowego pracowników oraz internacjonalizacji badań naukowych i rozwoju współpracy z najlepszymi ośrodkami naukowymi za granicą); (2) ciągłego podnoszenia jakości kształcenia; (3) otwarcia Uczelni na otoczenie społeczno-gospodarcze ze szczególnym podkreśleniem jej roli kulturotwórczej oraz zaangażowania w promocję nauki i edukacji w regionie i kraju.

W celu strategicznym 2 (*Najwyższa jakość kształcenia*) poprzez cel operacyjny 2.4 (*Kształtowanie kompetencji absolwenta zgodnie z oczekiwaniami społecznymi oraz wymogami rynku pracy*), a także w celu strategicznym 3 (*Uniwersytet otwarty na otoczenie*) poprzez cel operacyjny 3.3 (*Otwarcie uniwersytetu na potrzeby gospodarki opartej na wiedzy*) i jego cele szczegółowe 3.3.1 (*Transfer wiedzy do gospodarki i współpraca z przedsiębiorstwami oraz pracodawcami*), 3.3.2 (*Wspieranie przedsiębiorczości akademickiej*), 3.3.3 (*Wzmocnienie działań Biura Karier UAM*) w sposób szczególny uwzględnione zostało nakierowanie na otoczenie społeczno-gospodarcze oraz potrzeby i zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych.

Strategia rozwoju Wydziału Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2012 – 2019 została zatwierdzona w dniu 27 stycznia 2012 r. Uchwałą

Rady Wydziału Biologii UAM. Została ona opracowana przez powołaną w tym celu uchwałą Rady Wydziału Biologii nr 12/2/2008 z dnia 17. 10. 2008 r. Komisję ds. Rozwoju Wydziału Biologii UAM. Jej skład został uzupełniony na podstawie uchwały nr 10/09/2011 z dnia 23. 09. 2011 r. Łącznie w pracach zespołu przygotowującego Strategię rozwoju Wydziału uczestniczyło niemal 30 osób reprezentujących wszystkie grupy interesariuszy wewnętrznych. Wprawdzie w skład Komisji ds. Rozwoju Wydziału Biologii UAM, nie weszli przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych, jednak należy odnotować ich głos doradczy oraz udział młodych pracowników Wydziału, którzy mając wsparcie władz dziekańskich założyli firmy typu *spin-off* (uzupełnienie składu Komisji uchwałą nr 10/09/2011 z dnia 23 września 2011 r.).

Zarówno misja jak i strategia Wydziału Biologii UAM jest całkowicie zbieżna z misją i strategią Uczelni i formułuje odpowiednie do niej cele i drogi prowadzące do ich osiągnięcia. Podobnie jak w przypadku strategii zdefiniowanej na poziomie Uczelni, także podstawowym celem określonym w strategii Wydziału jest rozwijanie polityki zapewniania wysokiej jakości kształcenia poprzez działania we wszystkich obszarach na tą jakość wpływających. Znalazło to swój wyraz w zdefiniowaniu podstawowych celów operacyjnych Jednostki: (i) prowadzenie badań na najwyższym poziomie; (ii) wspieranie rozwoju naukowego pracowników i doktorantów; (iii) włączanie studentów w działalność naukową Wydziału; (iv) rozbudowa i modernizacja infrastruktury badawczej; (v) wypracowanie mechanizmów umożliwiających praktyczne wykorzystanie wyników badań; (vi) wzmacnianie współpracy międzynarodowej. Wybrane cele strategiczne i operacyjne: 1.5 - *Wypracowanie mechanizmów umożliwiających praktyczne wykorzystanie wyników badań*, 1.5.1 - *Wsparcie i promocja aktywności pracowników mającej na celu pozyskiwanie środków umożliwiających praktyczne wykorzystanie wyników badań*, 2.3 - *Włączanie podmiotów zewnętrznych w przygotowanie i prowadzenie procesu kształcenia*, 2.4.1 - *Modyfikowanie programów kształcenia w oparciu o weryfikację efektów kształcenia i oczekiwania pracodawców*, 3.3 - *Oddziaływanie na politykę ochrony środowiska i edukacji przyrodniczej społeczeństwa* – potwierdzają także spójność strategii Wydziału ze Strategią Uczelni w obszarze nakierowania działań na otoczenie społeczno-gospodarcze i współpracę z interesariuszami zewnętrznymi oraz budowanie oferty Wydziału w odpowiedzi na zapotrzebowanie rynku.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje sprecyzowanie konkretnych zadań i działań mających służyć osiągnięciu zakładanych celów wraz ze wskazaniem odpowiedzialności za ich realizację. Czyni to dokument, jakim jest Strategia Rozwoju Wydziału Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2012 – 2019 nie tylko zapisem dążeń, ale także bardzo konkretnym planem działania.

2) Wydział Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ma wieloletnią tradycję w prowadzeniu działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej w obszarze szeroko pojętych nauk o środowisku (biologia, ochrona środowiska). To szerokie spektrum działalności naukowej i dydaktycznej jest w Jednostce nie tylko utrzymywane, ale konsekwentnie rozszerzane i uzupełniane o rozwijające się dynamicznie takie dziedziny wiedzy jak biotechnologia czy bioinformatyka. W skład WB UAM aktualnie wchodzi Instytuty: Antropologii, Biologii Eksperymentalnej, Biologii Molekularnej i Biotechnologii, Biologii Środowiska oraz Wydziałowe Pracownie: Dydaktyki i Ochrony Przyrody, Izotopowa, Mikroskopii Elektronowej i Konfokalnej, Technik Biologii Molekularnej, Fitotronowi, a także Zbiory Przyrodnicze.

Realizowana koncepcja kształcenia opiera się na szerokiej, reprezentującej bardzo wysoki poziom naukowy kadrze naukowo-dydaktycznej reprezentującej między innymi obszary nauk: przyrodniczych w dziedzinie nauk biologicznych, rolniczych, leśnych i weterynaryjnych w dziedzinie nauk rolniczych, ścisłych w dziedzinie nauk chemicznych, a także medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej w dziedzinie nauk medycznych. Pozwala to na stworzenie szerokiej oferty dydaktycznej obejmującej obecnie aż 4 kierunki studiów I i II stopnia – Biologia, Biotechnologia, Ochrona Środowiska oraz Bioinformatyka. Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk przyrodniczych w dyscyplinach: biologia, biotechnologia, ekologia, biochemia oraz ochrona środowiska i prowadzi także studia III stopnia umożliwiające uzyskanie stopnia doktora w zakresie jednej z wymienionych dyscyplin. Na Wydziale prowadzone są także trzy rodzaje studiów podyplomowych; są to: Studia Podyplomowe Biologii, Studia Podyplomowe - Biologia Sądowa oraz Studia Podyplomowe - Przygotowanie pedagogiczne do nauczania biologii i przyrody.

Na wszystkich kierunkach i poziomach studiów, zgodnie z zapisami zawartymi w strategii Jednostki, realizowane są wysokie międzynarodowe standardy nauczania w doskonale wyposażonych salach wykładowych i laboratoriach, zapewniony jest też dostęp studentów do nowoczesnej aparatury badawczej i ich udział w realizowanych badaniach naukowych; na studiach I, II i III stopnia część zajęć prowadzona jest w języku angielskim. Podstawą wysokiej jakości kształcenia, oprócz bardzo dobrego wyposażenia pracowni w wysokiej jakości aparaturę badawczą, jest dorobek naukowy kadry dydaktycznej świadczący o nowatorskim charakterze badań prowadzonych na Wydziale oraz umożliwiający przekazywanie studentom najnowszych osiągnięć nauki polskiej i światowej. Koncepcja kształcenia na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UJ wpisuje się więc doskonale w realizację zapisanych celów strategicznych, jest też zgodna z misją Jednostki poprzez dbałość

o poszanowanie dla tradycji oraz budowanie przestrzeni edukacyjnej w oparciu o aktualnie obowiązujące najwyższe standardy międzynarodowe.

3) Wydział Biologii UAM w Poznaniu posiada ogromny potencjał naukowy i dydaktyczny oraz wysoko wykwalifikowaną kadrę nauczycieli akademickich. Wszystko to sprawia, że od wielu lat zajmuje on czołowe miejsca w rozmaitych rankingach na krajowym rynku edukacyjnym. W wyniku ostatniej oceny parametrycznej jednostek WB UAM otrzymał bardzo wysoką kategorię A, plasując się na czwartej pozycji wśród 23 jednostek sklasyfikowanych w grupie wspólnej oceny. W roku 2014, w ramach Poznańskiego Konsorcjum RNA utworzonego wspólnie z Instytutem Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu Wydział uzyskał prestiżowy status Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego (KNOW).

Wysoka pozycja WB UAM na rynku edukacyjnym w regionie i kraju osiągnięta jest poprzez dynamiczny rozwój badań naukowych oraz ciągle doskonalenie oferty dydaktycznej i dostosowywanie jej do zmieniających się warunków społeczno-ekonomicznych i aktualnych potrzeb rynku pracy. Strategia rozwoju Wydziału wskazuje, że w sposób prawidłowy łączy on jakość kształcenia ze ścisłym powiązaniem procesu kształcenia z prowadzeniem badań naukowych na jak najwyższym poziomie, mobilnością kadry i rozwojem współpracy międzynarodowej oraz dostosowaniem kierunków studiów do swojego potencjału kadrowego i potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego. Wszystkie te przedsięwzięcia i osiągnięcia z nimi związane mają korzystny wpływ na podnoszenie jakości kształcenia. Wysokiej jakości badania naukowe realizowane są w oparciu o nowoczesny warsztat naukowy i doskonale wyposażone pracownie i laboratoria. Wydział kształci kadrę o wysokich kwalifikacjach, wszechstronnie przygotowaną do różnorodnej aktywności zawodowej i cenioną na rynku pracy. Mając na uwadze szeroko rozumianą wymianę myśli naukowej Wydział wspiera uczestnictwo pracowników w międzynarodowych i krajowych konferencjach i zjazdach naukowych oraz premiuje ich udział w międzynarodowych i krajowych projektach i grantach badawczych. Oceniana Jednostka jest rozpoznawalnym ośrodkiem naukowo-badawczym nie tylko w regionie ale i w Polsce oraz na arenie międzynarodowej. Ugruntowaniu pozycji Wydziału na rynku edukacyjnym służyć ma dalszy rozwój współpracy z wiodącymi krajowymi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi, w tym wymiana kadry i studentów.

Wysoka jakość kształcenia powoduje, że kandydaci na studia w ocenianej Jednostce rekrutują się nie tylko spośród mieszkańców Poznania i Wielkopolski, ale też z innych, odległych regionów kraju. Dobre przygotowanie absolwentów Wydziału do późniejszej pracy zawodowej oraz ich wysoką wartość (konkurencyjność) na rynku pracy podkreślali obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego.

4) W misji i strategii WB UAM podkreśla się m.in. znaczenie ścisłych kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym poprzez budowanie i utrzymywanie wysokiej jakości kultury kształcenia i dostosowywanie oferty dydaktycznej do wymagań rynku pracy kształtowanych aktualną sytuacją społeczno-ekonomiczną regionu i kraju. Interesariusze zewnętrzni byli też zaangażowani w proces opracowania strategii Uczelni, a w szczególności w formułowanie wyżej przywołanych jej celów. Platformą kontaktową UAM z gospodarką jest Rada Gospodarcza powołana przy Rektorze UAM w roku 2009. W jej skład wchodzi przedstawiciele kluczowych w regionie przedsiębiorstw. W latach 2009-2014 odbyło się dziewięć (9) posiedzeń Rady. Podczas spotkań omawiano między innymi następujące zagadnienia: (i) projekt Strategii Rozwoju UAM na lata 2009-2019; (ii) relacje UAM z otoczeniem gospodarczym (prezentacja działalności Uczelnianego Centrum Innowacji i Transferu Technologii UAM); (iii) nowelizację Strategii Rozwoju UAM. Realny udział interesariuszy zewnętrznych w opracowanie Strategii Wydziału jest odzwierciedlony między innymi uwzględnieniem: (i) wniosków z konferencji z udziałem przedstawicieli instytucji i przedsiębiorstw, w których absolwenci Wydziału Biologii znajdują zatrudnienie (zapisy w Strategii dotyczące stworzenia możliwości zdobywania kwalifikacji (przez studentów) lub ich podnoszenia (słuchacze studiów podyplomowych) niezbędnych w administracji samorządowej (w zakresie ochrony środowiska), a także szkolenia specjalistów w zakresie biologii sądowej; (ii) uwag i opinii dotyczących kształcenia uzyskanych od przedstawicieli szkół wszystkich szczebli (zapisy w Strategii dotyczące kształcenia nauczycieli i studenckich praktyk nauczycielskich).

Zgodnie z zapisami zawartymi w misji i strategii WB UAM, uchwałą Rady Wydziału nr 35/11/2014 z dnia 28 listopada 2014 r. powołana została Rada Konsultacyjna Pracodawców ds. kształcenia na Wydziale Biologii UAM (RKP), formalizując tym samym współpracę Wydziału z interesariuszami zewnętrznymi. W skład Rady weszli przedstawiciele różnego typu pracodawców, ważnych z punktu widzenia absolwenta Wydziału Biologii, a więc: instytutów naukowo-badawczych, laboratoriów analitycznych, instytucji i firm związanych z ochroną i kształtowaniem środowiska, szkolnictwa, firm zatrudniających specjalistów z zakresu mikroskopii biologicznej, firm biotechnologicznych. Członkowie RKP w dyskusji przeprowadzonej w styczniu 2015 roku zgłosili wiele interesujących uwag zarówno dotyczących sylwetki absolwenta, jak i efektów kształcenia (Protokół z posiedzenia RKP w dniu 15 stycznia 2015 r.). W większości zostaną one uwzględnione w korekcie planów studiów i programów kształcenia, którą zaplanowano na kwiecień/maj 2015 r., o czym poinformowano członków RKP w podsumowaniu dyskusji.

Przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych (pracodawcy, członkowie RKP) obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA potwierdzili swoje zaangażowanie i znaczenie ich głosu doradczego w proces formułowania i realizacji Strategii Rozwoju Wydziału Biologii UAM. Wyniki współpracy Wydziału z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych wykorzystywane są w procesie budowania oferty edukacyjnej jak i w kształtowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia. Z pozyskanych informacji wynika, że współpraca z interesariuszami zewnętrznymi jest ciągle rozwijana, co ma i będzie mieć wpływ na kreowanie i realizowanie polityki zapewniającej wysoki poziom kształcenia. Podsumowując, w oparciu o Raport Samooceny oraz materiały i informacje uzyskane podczas wizytacji oraz wnioski ze spotkań z pracodawcami można uznać, że interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni są aktywnie włączani w proces budowania kultury jakości kształcenia, są włączani również w proces realizacji zadań strategicznych.

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej Jednostce w roku akademickim 2014/2015

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	Uczelnia	Jednostka	Uczelnia	Jednostka	Uczelnia	Jednostka
Studia stacjonarne	28 395	1 076	1 179	157	1 915	117
Studia niestacjonarne	9 010	150	228	-		
Razem:	37 405	1 226	1 407	157		

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Strategia rozwoju Wydziału Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza jest w pełni zbieżna z misją i strategią Uczelni. W szczególności strategia ta uwzględnia politykę zapewniania najwyższej jakości kształcenia i badań naukowych na międzynarodowym poziomie prowadzonych w ocenianej Jednostce, a także precyzuje konkretne zadania i działania mające służyć osiągnięciu zakładanych celów.

2) Koncepcja kształcenia na Wydziale Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza wpisuje się doskonale w realizację zapisanych celów strategicznych, jest też zgodna z misją Jednostki poprzez budowanie przestrzeni edukacyjnej w oparciu o aktualnie obowiązujące najwyższe standardy międzynarodowe. Na podkreślenie zasługuje bardzo szeroka i atrakcyjna oferta dydaktyczna Wydziału znajdująca pełne pokrycie w kompetencjach kadry naukowo-dydaktycznej i realizowanej problematyce badawczej.

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie.

3) Jednostka prawidłowo identyfikuje swoją wysoką pozycję i ważną rolę na rynku edukacyjnym osiąganą poprzez dynamiczny rozwój badań naukowych oraz ciągłe doskonalenie oferty dydaktycznej i dostosowywanie jej do zmieniających się warunków społeczno-ekonomicznych, a także do aktualnych potrzeb rynku pracy.

4) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie kształtowania oferty edukacyjnej Jednostki poprzez uczestniczenie w pracach ciał kolegialnych zajmujących się doskonaleniem oferty dydaktycznej oraz budowaniem wysokiej jakości kultury kształcenia. Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie kształtowania oferty edukacyjnej Wydziału oraz budowaniu wysokiej jakości kształcenia jest dobrze widoczny. Współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego znalazła także swoje odzwierciedlenie w kształcie strategii i priorytetach rozwoju Wydziału.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

1) Formalną podstawą funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (WSZJK) na Wydziale Biologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu (WB UAM) jest Uchwała nr 126/2010 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uchwała nr 284/2011/2012 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 30 stycznia 2012 r. w sprawie zmiany Uchwały nr 126/2010 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Uchwały te określają strukturę WSZJK, składy jego organów, a także zadania i zakres odpowiedzialności poszczególnych jednostek, w tym jednostek systemu funkcjonujących na poziomie poszczególnych wydziałów: wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia, składających się z dwóch zespołów: ds. zapewnienia jakości kształcenia oraz ds. oceny jakości kształcenia. Uszczegółowienie zadań Rady ds. Jakości Kształcenia – na poziomie uczelnianym – oraz wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia – na poziomie podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni – zostało uregulowane Zarządzeniem Nr 130/2009/2010 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 11 lutego 2010 r. w sprawie określenia szczegółowych zadań Rady ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia, a także Zarządzeniem Nr 321/2011/2012 z dnia 3 lutego 2012 r. W obu zarządzeniach zostały precyzyjnie określone zadania poszczególnych organów WSZJK oraz relacje między jednostkami ogólnouczelnianymi i jednostkami wydziałowymi. Podział kompetencji jest dostosowany do ustroju uczelni, a także zapewnia przepływ informacji między poszczególnymi jednostkami systemu. Zakresy obowiązków są komplementarne i zapewniają kompleksowe podejście do oceny i doskonalenia kluczowych czynników mających wpływ na jakość procesu kształcenia warunków, w jakich ten proces zachodzi.

Na poziomie WB UAM wzajemne relacje między zespołami wchodzącymi w skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia reguluje Uchwała Rady Wydziału Biologii UAM nr 17/09/2012 z dnia 19 września 2012 r. w sprawie wydziałowego systemu oceny i zapewniania jakości kształcenia. Zgodnie z tą uchwałą Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK) przeprowadza ocenę jakości procesu dydaktycznego, zaś Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (WZZJK) koordynuje i nadzoruje wdrażanie zaleceń WZOJK oraz Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia.

Uchwała nr 126/2010 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia określa, iż system ma charakter kompleksowy, obejmuje wszystkie poziomy i formy studiów, a jego działaniem objęci są wszyscy pracownicy, studenci oraz doktoranci UAM. Uchwała określa także zakres odpowiedzialności władz uczelni oraz wydziałów za zapewnienie i ocenę jakości kształcenia.

Udział interesariuszy wewnętrznych w strukturach WZSJK oraz ich wpływ na podejmowanie decyzji w kwestiach związanych z zapewnieniem i doskonaleniem jakości kształcenia gwarantuje wzmiankowana wyżej Uchwała nr 126/2010 Senatu UAM. W składzie Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia znajdują się przedstawiciele studentów oraz doktorantów. Słuchacze studiów podyplomowych nie posiadają swoich przedstawicieli w wydziałowych ciałach odpowiedzialnych za zapewnienie i ocenę jakości kształcenia, jednak opinie wyrażane zarówno w trakcie spotkań ze słuchaczami studiów podyplomowych, jak i z kierownikami tych studiów, potwierdziły istotny wpływ słuchaczy studiów podyplomowych na podejmowanie decyzji związanych z zapewnieniem i doskonaleniem jakości kształcenia w ramach tej formy studiów. Choć w strukturach WSZJK na WB UAM nie są reprezentowani przedstawiciele pracowników administracyjnych, ich udział w doskonaleniu jakości kształcenia należy uznać za istotny. Władze Jednostki uwzględniają też opinie studentów w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia, co potwierdza nie tylko dokumentacja – przede wszystkim treści protokołów z obrad Rady Wydziału oraz Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia, ale również opinie wyrażone przez studentów będących członkami samorządu. Należy również wskazać, że Jednostka podejmuje aktywne starania, aby udział studentów w organach biorących udział w podejmowaniu decyzji w zarządzaniu jakością na Wydziale był rzeczywisty, starając się o obecność studentów na posiedzeniach oraz zachęcając ich przedstawicieli do wyrażania własnych opinii zarówno ustnie, jak i pisemnie. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, iż część dokumentacji przedstawionej podczas wizytacji wskazuje na bardzo duże zaangażowanie studentów w podejmowanie złożonych decyzji. Przykładem takich

dokumentów mogą być opinie Rady Samorządu Studentów Wydziału Biologii do projektów efektów kształcenia z 28 marca 2012 r., w sposób obszerny obejmujące zarówno uwagi pozytywne, jak i krytyczne.

Udział interesariuszy zewnętrznych w zapewnieniu jakości kształcenia na WB UAM został ostatnio sformalizowany. Integralnym elementem struktury systemu jakości na poziomie Wydziału Biologii jest powołana w listopadzie 2014 r. Rada Konsultacyjna Pracodawców ds. Kształcenia na Wydziale Biologii. Przed jej powołaniem istotne informacje dotyczące sytuacji na rynku pracy i oczekiwań pracodawców przekazywane były również drogą nieformalną poprzez kontakty pracowników Wydziału. Działania te były i są koordynowane przez Prodziekana ds. kształcenia, infrastruktury i współpracy z gospodarką. O współpracy z interesariuszami zewnętrznymi społeczność Wydziału Biologii jest informowana systematycznie w ciągu roku akademickiego: (i) podczas programowego wystąpienia inauguracyjnego dziekana, (ii) w formie komunikatów związanych z organizacją przedsięwzięć z udziałem interesariuszy zewnętrznych (konferencji, warsztatów), (iii) na posiedzeniach Rady Wydziału w związku z podejmowaniem działań formalnych (np. powołania gremiów doradczych; opiniowania przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych do prowadzenia zajęć ze studentami); (iv) w ramach rocznego sprawozdania dziekana z działalności Wydziału. Stałą platformą informacji w tym zakresie jest sprawnie działająca strona internetowa Wydziału.

Podczas spotkania z pracodawcami zorganizowanym w ramach wizytacji obecni na nim przedstawiciele między innymi: Liceów Ogólnokształcących, Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, VitaInSilica Sp. z o. o., EMPEKO S. A. i Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu potwierdzili swój udział w projektowaniu i weryfikowaniu efektów kształcenia oraz opiniowaniu programów studiów stanowiących istotne elementy procesu decyzyjnego systemu jakości kształcenia.

W opinii Zespołu Oceniającego podział kompetencji i odpowiedzialności między poszczególnymi Jednostkami strukturalnymi WSZJK na WB UAM jest przejrzysty, co sprzyja efektywnemu procesowi decyzyjnemu w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. W działalność systemu zaangażowani są przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych (kadra zarządzająca WB, kadra naukowo-dydaktyczna, studenci i doktoranci, zarówno poprzez swoich przedstawicieli w formalnych ciałach składających się na WSZJK, jak i poprzez wzajemne relacje o charakterze nieformalnym - z władzami Wydziału i kadrami naukowo-dydaktyczną, a także z pracownikami administracyjnymi. W strukturze decyzyjnej systemu jakości, zarówno formalnie, jak i w sposób pośredni i nieformalny, jest także zapewniony udział interesariuszy zewnętrznych. Mają oni wpływ na podejmowane decyzje

poprzez: Radę Konsultacyjną Pracodawców ds. Kształcenia na Wydziale Biologii, Prodziekana ds. kształcenia, infrastruktury i współpracy z gospodarką oraz Pełnomocników Dziekana ds. praktyk zawodowych.

Zespół Oceniający uważa za pożądane włączenie w formalne struktury WSZJK na WB UAM przedstawicieli pracowników administracyjnych Wydziału, szczególnie z grupy pracowników zaangażowanych w obsługę procesu dydaktycznego i toku studiów oraz zapewnienie wpływu tej grupy pracowników na podejmowanie decyzji związanych z zapewnieniem i doskonaleniem jakości kształcenia.

2) WSZJK na WB UAM obejmuje wszystkie rodzaje studiów prowadzonych na Wydziale, tj. studia pierwszego stopnia, drugiego stopnia, studia doktoranckie oraz studia podyplomowe.

Procedury zapewnienia i oceny jakości kształcenia odnoszą się do następujących czynników mających wpływ na jakość kształcenia, określonych w uchwale Rady Wydziału Biologii UAM nr 17/09/2012 z dnia 19 września 2012 r. w sprawie wydziałowego systemu oceny i zapewniania jakości kształcenia: kadra dydaktyczna, efekty kształcenia, organizacja i warunki prowadzenia zajęć, metody kształcenia i oceniania, informowanie studentów o sprawach procesu dydaktycznego, mobilność studentów, warunki socjalne studentów i wyposażenie sal dydaktycznych. Procedury zapewnia jakości uwzględniają także „analizowanie planów i programów studiów oraz monitorowanie efektów wprowadzanych zmian systemowych, organizacyjnych i programowych, proponowanie zmian w programach nauczania oraz opracowywanie projektów nowych programów nauczania [...] a także opracowywanie rekomendacji mających na celu doskonalenie jakości kształcenia”, mają zatem nie tylko charakter działań o charakterze ewaluacyjnym, ale zakładają wykorzystanie wyników ewaluacji do podejmowania czynności o charakterze naprawczym lub doskonalącym. W celu gromadzenia danych odnoszących się do różnych aspektów procesu dydaktycznego, mających wpływ na jakość kształcenia, wykorzystywane są zróżnicowane narzędzia ewaluacji, a wśród nich: kwestionariusze ankiet, protokoły z hospitacji, raporty samooceny.

W opinii Zespołu Oceniającego WSZJK na WB UAM ma charakter kompleksowy, zarówno z punktu widzenia zasięgu jego oddziaływania, jak i uwzględnienia w wewnętrznych procedurach zapewnienia jakości najważniejszych czynników mających wpływ na jakość kształcenia. W dalszej części raportu przeprowadzono szczegółową charakterystykę i ocenę stopnia wdrożenia poszczególnych procedur.

a) W ocenie stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia na WB UAM uczestniczą nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na wszystkich rodzajach studiów, a także opiekunowie prac dyplomowych, członkowie komisji przeprowadzających proces dyplomowania, opiekunowie praktyk zawodowych oraz przedstawiciele instytucji, w których

realizowane są praktyki studenckie. Są oni zobowiązani do dostosowania metod weryfikacji i oceny efektów kształcenia do zakładanych efektów kształcenia. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia dla wszystkich rodzajów studiów prowadzonych na WB UAM stanowi element oceny programów kształcenia, która jest przeprowadzana w oparciu o uchwałę nr 285/2011/2012 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 30 stycznia 2012 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów podyplomowych oraz kursów doksztalających oraz w oparciu o uchwałę Senatu UAM nr 305/2012 z dnia 30 kwietnia 2012 i nr 147/2013/2014 z dnia 26 maja 2014 w sprawie wytycznych dotyczących kształcenia na studiach doktoranckich. Raporty z tej oceny zostały udostępnione Zespołowi Oceniającemu w trakcie wizytacji.

Na WB UAM podejmowane są systematyczne prace analityczne dotyczące oceny stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia. Ocena ta jest dokonywana przez WZOJK zarówno w toku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów przewidzianych w planie studiów, jak i na zakończenie procesu kształcenia. Ocena realizacji efektów kształcenia w toku studiów jest przeprowadzana w formie analiz ocen z egzaminów (z wyłączeniem egzaminów dyplomowych), których podsumowanie stanowi raport przedstawiający średnie matematyczne ocen z egzaminów, mediany, odchylenia standardowe. Podobna procedura odnosi się oddzielnie do ocen z egzaminów dyplomowych oraz prac dyplomowych. Raporty są opracowywane w cyklach rocznych. W trakcie wizytacji Zespół Oceniający zapoznał się z raportami z lat 2012-2014. Wyniki oceny realizacji efektów kształcenia w toku studiów oraz na zakończenie procesu kształcenia uwzględniane są także w raportach samooceny opracowywanych w cyklu dwuletnim na zlecenie uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia.

Doskonalenie metod oceny stopnia realizacji efektów kształcenia dla praktyk zawodowych (w tym w szczególności praktyk pedagogicznych) było celem projektu „Szkoła i Uniwersytet - wspólne działania na rzecz podniesienia jakości studenckich praktyk pedagogicznych”. Pełnomocnicy Dziekana ds. studenckich praktyk zawodowych podczas spotkania z Zespołem Oceniającym przedstawili projekt opracowanej przez nich ankiety dedykowanej pracodawcom, której celem jest ocena efektywności realizacji praktyki zawodowej w rozumieniu kompetencji studenta/praktykanta przed i po jej odbyciu. Ankiety mają trafiać do pracodawców w czasie odbywania praktyki przez studentów Wydziału, a na ich podstawie będą udoskonalane programy praktyk, a także treści oraz formuła zajęć modułu bezpośrednio związanego z przygotowaniem do pracy zawodowej.

Na WB UAM nie są prowadzone systematyczne analizy oceny realizacji efektów kształcenia po opuszczeniu uczelni, w formie badań absolwentów oraz badań pracodawców, jednak w tym zakresie podejmowane są działania zmierzające do wdrożenia procedur i narzędzi umożliwiających ocenę realizacji efektów kształcenia także na rynku pracy. Działania te zostaną przedstawione w dalszej części raportu.

W opinii Zespołu Oceniającego funkcjonowanie WSZJK na WB UAM w zakresie doboru sposobów i narzędzi oceny stopnia realizacji zakładanych metod oraz analizy otrzymanych wyników w odniesieniu do oceny realizacji efektów w trakcie procesu kształcenia, a także na zakończenie studiów należy ocenić bardzo pozytywnie. Na wyróżnienie zasługuje objęcie tą oceną wszystkich form studiów prowadzonych na Wydziale oraz wykazywanie dużej dbałości o monitorowanie zgodności stosowanych metod weryfikacji z zakładanymi efektami kształcenia. Jako wyróżniającą należy także ocenić szczegółową dokumentację wyników analizy stopnia realizacji efektów kształcenia, przedstawioną Zespołowi w trakcie wizytacji. Zespół Oceniający rekomenduje wdrożenie systemowych analiz dotyczących oceny stopnia realizacji efektów kształcenia na rynku pracy.

b) Wydział Biologii UAM ściśle współpracuje z gronem pracodawców, których przedstawiciele wchodzi w skład Rady Konsultacyjnej Pracodawców ds. Kształcenia na Wydziale Biologii (RKP). Przedstawiciele pracodawców obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym podkreślali swoje zaangażowanie i realny wpływ (potwierdzony uzyskiwaną przez nich informacją zwrotną) nie tylko na kształtowanie misji i strategii Wydziału, lecz także na formułowanie oferty dydaktycznej, a także na określanie i ocenę efektów kształcenia. Zapewnienie udziału i wpływu opinii pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy na proces określania i oceny efektów kształcenia, oprócz forum RKP, polega na:

- zapraszaniu przedstawicieli pracodawców w charakterze gości na zajęcia w ramach grupy przedmiotów obowiązkowych „Przygotowanie do pracy zawodowej”. Integralnym elementem tej grupy przedmiotów jest przygotowanie studenta do wymogów rynku pracy, także poprzez obowiązkowe praktyki. Zajęcia te stwarzają możliwość szerokiej dyskusji pomiędzy studentami a zaproszonymi gośćmi, której efekty przekładają się nie tylko na wiedzę i umiejętności studentów, ale także pomagają w wyborze miejsca praktyki zawodowej.
- zapraszaniu przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych do prowadzenia zajęć ze studentami i tym samym włączaniu ich w proces dydaktyczny. Pozwala to z jednej strony zapewnić studentom kontakt z praktyką, z drugiej wykorzystać opinie praktyków dotyczące zarówno efektów kształcenia jak i jakości procesu dydaktycznego.

- analizowaniu dołączanych przez pracodawców do dzienników praktyk opinii o studencie/praktykancie. Zwrócenie uwagi na znaczenie tzw. umiejętności miękkich w pracy zawodowej przełożyło się na program grupy przedmiotów „Przygotowanie do pracy zawodowej” oraz zostało uwzględnione w dedykowanych temu zagadnieniu modułach dydaktycznych (np. „Umiejętności niespecjalistyczne w pracy absolwenta”).

Istotnym miejscem zapewniającym udział pracodawców w określaniu i ocenie efektów kształcenia są realizowane przez Wydział projekty w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki takie, jak m.in.: „*Newton też był uczniem – program akademickiego wsparcia szkolnego ruchu naukowego*”, „*Studia na Biotechnologii i Ochronie Środowiska UAM drogą do sukcesu zawodowego*”, „*Wiedza dla eksperta*”, „*Szkoła i Uniwersytet - wspólne działania na rzecz podniesienia jakości studenckich praktyk pedagogicznych*”. W tym ostatnim dyrektorzy 36 szkół (12 podstawowych, 12 gimnazjalnych i 12 ponadgimnazjalnych) tworzyli ciało doradcze, tzw. Grupę Sterującą, wspomagającą działania Wydziału w obszarze kontaktów ze szkołami, w szczególności odnoszące się do realizacji praktyk studenckich oraz sposobów współpracy Wydziału ze szkołami. Nauczyciele - opiekunowie praktyk oceniali wiedzę merytoryczną studentów (ocena przez pracodawcę), także studenci dokonali oceny swojego merytorycznego przygotowania do prowadzenia zajęć z uczniami (samoocena). Przebieg i wnioski z realizacji projektu „*Szkoła i Uniwersytet - wspólne działania na rzecz podniesienia jakości studenckich praktyk pedagogicznych*”, w tym także podjęte działania korygujące, naprawcze i usprawniające zostały zaprezentowane podczas sześciu konferencji zorganizowanych w ramach projektu oraz udokumentowane w publikacjach „*Biuletyn Praktyk Pedagogicznych*” nr 1 do 6.

Pełnomocnicy Dziekana ds. studenckich praktyk zawodowych podczas spotkania z Zespołem Oceniającym przedstawili projekt opracowanej przez nich ankiety dedykowanej pracodawcom, której celem jest ocena efektywności realizacji praktyki zawodowej w rozumieniu kompetencji studenta/praktykanta przed i po jej odbyciu. Ankiety mają trafiać do pracodawców w czasie odbywania praktyki przez studentów Wydziału, a na ich podstawie będą udoskonalane programy praktyk, jak i treści oraz formuła zajęć modułu bezpośrednio związanego z przygotowaniem do pracy zawodowej.

W opinii Zespołu Oceniającego analiza dokumentów oraz informacje uzyskane podczas wizytacji potwierdzają zarówno formalny jak i nieformalny udział interesariuszy zewnętrznych w określaniu i ocenie efektów kształcenia, w tym także w procesie konstruowania, opiniowania i modyfikowania programów kształcenia. Pracownicy Wydziału mają świadomość konieczności i znaczenia współpracy uczelni wyższej z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Wiedzą, że taka współpraca istnieje w ich Jednostce i starają się ją

rozwijać. Widoczne jest również oddziaływanie pro jakościowe zaangażowania pracodawców przyjmujących studentów na praktyki.

Pozyskiwana jest informacja zwrotna zarówno od pracodawców jak i studentów odbywających praktyki; jest ona wykorzystywana w podejmowanych działaniach naprawczych, korygujących i usprawniających.

c) Monitorowanie losów absolwentów zawarte jest w postanowieniach Strategii Rozwoju UAM na lata 2009-2019 (działanie 3.4.1.1 *Opracowanie programu monitoringu losów absolwentów UAM oraz jego wdrożenie*) i odpowiednio w Strategii rozwoju Wydziału Biologii UAM na lata 2012-2019 (zadanie 2.4.1: *Modyfikowanie programów kształcenia w oparciu o weryfikację efektów kształcenia i oczekiwania pracodawców* oraz zadanie 2.4.5: *Opracowanie i wdrożenie wydziałowego systemu monitorowania kariery zawodowej absolwenta*).

Z Raportu Samooceny wynika, że:

- uczelniany system monitorowania kariery zawodowej absolwentów został opracowany, również informatycznie i jest obecnie w fazie pilotażowej na wybranych wydziałach UAM;
- w roku 2012 powołany został Zespół do opracowania i wdrożenia wydziałowego systemu monitorowania kariery zawodowej absolwenta (Uchwała Rady WB UAM nr 19/09/2012). Inicjowanie działań wynikających z analizy monitorowania kariery zawodowej absolwentów powierzone zostało WZZJK (Uchwała Rady WB UAM nr 17/09/2012);
- na Wydziale Biologii w dalszym ciągu nie są monitorowane losy absolwentów. Konieczne jest zatem zintensyfikowanie działań na rzecz podniesienia świadomości studentów i absolwentów w zakresie potrzeby stałego monitorowania ich losów zawodowych. Mając na względzie prace na poziomie UAM związane z wdrożeniem systemu monitorowania, zaleca się włączenie Wydziału Biologii w te działania. Studenci muszą uprzednio wyrazić zgodę na monitorowanie ich losów zawodowych.

Informacje uzyskane podczas wizytacji potwierdziły, że system monitorowania karier zawodowych absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy nie funkcjonuje należycie zarówno na poziomie Uczelni, jak i Wydziału Biologii mimo, że Wydział pozyskuje pewne informacje od wybranych grup i roczników absolwentów. Przykładowo: z analiz Wydziałowej Pracowni Dydaktyki i Ochrony Przyrody wynika, że 10 spośród 19 zeszłorocznych (2014 r.) absolwentów biologii na specjalności nauczycielskiej pracuje w zawodzie nauczyciela. W opinii Zespołu Oceniającego monitorowanie karier zawodowych absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy zarówno na poziomie Uczelni,

jak i Wydziału Biologii wymaga podjęcia działań doskonalących. Zespół rekomenduje zatem zintensyfikowanie prac zmierzających do wdrożenia opracowanych narzędzi monitorowania karier zawodowych absolwentów w celu umożliwienia kompleksowej oceny realizacji efektów kształcenia na rynku pracy.

d) Zasady monitorowania programów kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia na WB UAM zostały określone w uchwale Rady Wydziału Biologii UAM nr 22/04/2013 z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie powołania Rad Programowych dla kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Biologii. Zgodnie z tą uchwałą do zadań Rad Programowych należy: „(a) ocena wypełnienia efektów kształcenia, która stanowi podstawę doskonalenia programu kształcenia, (b) weryfikacja oferty modułów do wyboru dla określonego kierunku lub specjalności studiów, (c) weryfikacja tematyki realizowanych prac dyplomowych pod kątem zgodności z kierunkiem studiów [...]”. W uchwale określono również terminy sporządzania opinii przez Rady Programowe w sprawach określonych w punktach (a) – (c) oraz organy decyzyjne, do których te opinie powinny być kierowane. W skład Rad Programowych dla poszczególnych kierunków studiów wchodzi wyłącznie nauczyciele akademicy, w tym zaliczani do minimum kadrowego.

Studenci i doktoranci uczestniczą w monitorowaniu programów kształcenia przede wszystkim za pośrednictwem ankiet oceny zajęć dydaktycznych. Zasady i przebieg oceny zajęć dydaktycznych na WB UAM jest uregulowany uchwałą Rady Wydziału Biologii UAM nr 16/04/2011 z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne na Wydziale Biologii UAM. Pierwsza część kwestionariusza ankiety dotyczy organizacji, treści i przebiegu zajęć i zawiera m.in. pytania dotyczące zgodności treści zajęć z sylabusem przedmiotu, dostępności informacji o wymaganiach warunkujących zaliczenie przedmiotu, a także pytania pozwalające na uzyskanie od studentów opinii w sprawie prawidłowości planu studiów, na przykład pozwalające na diagnozowanie powtarzania się tych samych treści w różnych przedmiotach lub dokonanie przez studentów oceny poprawności sekwencji przedmiotów. Ponadto przedstawiciele studentów i doktorantów obecni w organach kolegialnych na WB UAM mają możliwość wpływania na decyzje podejmowane w zakresie zmian w programach kształcenia wynikających z ich monitorowania.

Ocena programów studiów prowadzona jest przez WZOJK na podstawie uchwały nr 285/2011/2012 z dnia 30 stycznia 2012 w sprawie w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających. W materiałach udostępnionych Zespołowi Oceniającemu w trakcie wizytacji znajdowały się

opinie WZOJK w sprawie programów kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia studiów i studiach podyplomowych realizowanych na WB UAM od roku akademickiego 2012/2013.

W odniesieniu do studiów wyższych opinia obejmowała weryfikację zgodności kierunkowych efektów kształcenia z efektami obszarowymi. W odniesieniu do studiów podyplomowych weryfikowano zgodność efektów z opisem kwalifikacji zawartej w sylwetce absolwenta. Analizie poddano także wyniki ankiet oceniających, zgodność efektów modułowych z kierunkowymi, sylwetkę absolwenta, punktację ECTS, zgodność efektów kształcenia z wymaganiami pracodawców, udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w określaniu efektów kształcenia, system oceny osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Ocena studiów podyplomowych była generalnie pozytywna. W jej wyniku stwierdzono, że system oceny osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia nie jest publicznie dostępny, zunifikowano także wzór ankiety oceny zajęć i nauczycieli akademickich na studiach podyplomowych prowadzonych na Wydziale.

WZOJK sformułował także opinię w sprawie programu kształcenia na studiach stacjonarnych III stopnia. Ocena programu studiów doktoranckich została przeprowadzona na podstawie uchwały Senatu UAM nr 305/2012 z dnia 30 kwietnia 2012 i nr 147/2013/2014 z dnia 26 maja 2014 w sprawie wytycznych dotyczących kształcenia na studiach doktoranckich. Dotyczyła ona związku programu kształcenia na studiach doktoranckich z misją i strategią rozwoju WB UAM, efektów kształcenia oraz organizacji i realizacji zajęć, dostępności informacji o efektach kształcenia i programach kształcenia, możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia. W wyniku oceny dokonano zmian w programie studiów doktoranckich (w tym znaczącego poszerzenia oferty zajęć fakultatywnych) oraz zalecono korekty niektórych sylabusów.

Okresowe przeglądy programów kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia, studiach doktoranckich oraz studiach podyplomowych na WB UAM odbywają się w formie przygotowywanych w cyklach dwuletnich raportów samooceny. Przeglądy te obejmują: analizę zgodności efektów kształcenia w modułach z efektami kształcenia w programach studiów, analizę prawidłowości doboru metod kształcenia i oceniania do efektów kształcenia w modułach oraz przykłady dobrych i złych praktyk, analizę wyników przeprowadzonych egzaminów, ocenianie jakości prac dyplomowych. Wyniki analiz stają się podstawą rekomendacji, z realizacji których należy sporządzić sprawozdanie w kolejnym raporcie samooceny.

W opinii Zespołu Oceniającego na WB UAM przywiązuje się bardzo dużą wagę do monitorowania i przeglądu programów kształcenia, w celu ich doskonalenia. Zakres działań

podjęmowanych w odniesieniu do monitorowania i przeglądu programów kształcenia, kompleksowość aspektów branych pod uwagę w monitorowaniu i przeglądzie programów kształcenia, objęcie oceną programów kształcenia na wszystkich rodzajach studiów, sposób dokumentowania wyników monitorowania i przeglądów programów kształcenia, wykorzystywanie wyników do doskonalenia programów kształcenia, znajdujące odzwierciedlenie we wprowadzanych zmianach, zasługują na ocenę wyróżniającą. Jednocześnie Zespół Oceniający uważa za pożądane systemowe włączenie w procesy monitorowania i przeglądów programów kształcenia przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych, a także podjęcie działań mających na celu intensyfikację zaangażowania w te procesy przedstawicieli studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych.

e) Ogólne zasady oceniania studentów na WB UAM określone są Regulaminie Studiów w rozdziale III, części 3. *Zaliczanie modułu (przedmiotu)*, w części 4. *Poprawkowe i komisyjne zaliczanie modułu (przedmiotu)* oraz w części 6. *Zaliczanie semestru i roku studiów*, a także w rozdziale IV *Ukończenie studiów*. Studenci mają zagwarantowane prawo do uzyskania informacji o warunkach i trybie uzyskiwania zaliczenia i składania egzaminu, trybie i terminarzu zaliczania, sposobie ogłaszania wyników, w Regulaminie ustalone zostały zasady usprawiedliwiania nieobecności oraz postępowania w sytuacji, gdy student zgłasza zastrzeżenia co do bezstronności przeprowadzenia egzaminu. Ogólne zasady oceniania zostały określone także odpowiednio w regulaminach studiów doktoranckich oraz studiów podyplomowych. Ogólne zasady oceniania nie budzą zastrzeżeń, zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu oceniania, właściwą dokumentację osiągnięć studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych. Studenci wizytowanego Wydziału pozytywnie oceniają rzetelność i obiektywizm prowadzących zajęcia.

Zasady weryfikacji efektów kształcenia na studiach doktoranckich w odniesieniu do programu studiów doktoranckich, obowiązkowych praktyk dydaktycznych oraz prowadzenia badań określone są w uchwale Rady Wydziału Biologii UAM nr 30/11/2014 z dnia 28 listopada 2014 r. w sprawie określenia sposobu realizacji programu studiów doktoranckich, prowadzenia badań i organizacji zajęć na studiach doktoranckich. Szczegółowe zasady sprawdzania i oceny efektów kształcenia w trakcie realizacji procesu kształcenia zawarte są w sylabusach poszczególnych przedmiotów, ich określenie stanowi obowiązkowy element struktury sylabusu na wszystkich rodzajach studiów prowadzonych na WB UAM.

Na WB UAM przykładą się także dużą wagę do zasad oceniania na zakończenie cyklu kształcenia (dyplomowania). W tym zakresie na podstawie uchwały Rady Wydziału Biologii UAM nr 20/10/2012 z 26 października 2012 r. zostały określone szczegółowe zasady ustalania i zmiany tematu pracy dyplomowej oraz zasady ustanawiania i zmiany kierującego

pracą dyplomową, a także forma i zakres egzaminu dyplomowego. W zasadach tych przykłada się szczególną wagę do odpowiedniego doboru, względem zakładanych efektów kształcenia, tematyki prac dyplomowych oraz zagadnień egzaminacyjnych będących przedmiotem egzaminów dyplomowych, a także nadzoru nad prawidłowym przebiegiem tych procesów. W przywołanej wyżej uchwale zamieszczone są także szczegółowe zasady weryfikacji efektów i zaliczania praktyk studenckich.

Zasady oceniania oraz metody sprawdzania efektów kształcenia są monitorowane z wykorzystaniem takich narzędzi jak hospitacje zajęć, badania ankietowe studentów na zakończenie każdego semestru oraz dokonywanie przeglądów programów kształcenia w dwuletnim cyklu przygotowywania raportów samooceny, uwzględniających m.in. analizę prawidłowości doboru metod oceniania do zakładanych efektów kształcenia, a także ogólnouczelniane ankiety oceny jakości kształcenia, prowadzone na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego oraz drugiego stopnia, oraz na studiach doktoranckich w obrębie których zasady oceniania stanowią jeden z aspektów jakości kształcenia poddawanej ocenie (przy czym wyniki ankiet w tym zakresie znalazły się wyłącznie w raportach odnoszących się do studentów studiów stacjonarnych). W trakcie wizytacji Zespół Oceniający mógł zapoznać się z wynikami ogólnouczelnianych ankiet oceny jakości kształcenia, odnoszącymi się do WB UAM. Na Wydziale nie są ustalone i ogłoszone studentom, doktorantom i słuchaczom studiów podyplomowych procedury postępowania w przypadku stwierdzenia plagiatu lub nieuczciwych zachowań w trakcie zaliczeń i egzaminów (ściągnięcia).

Zespół Oceniający wyraża pozytywną opinię dotyczącą ogólnych zasad oceniania stosowanych na WB UAM, a także szczegółowych metod weryfikacji efektów kształcenia w toku studiów oraz na ich zakończenie i sposobów weryfikacji efektów kształcenia przyporządkowanych praktykom dydaktycznym. Na szczególne podkreślenie zasługuje różnorodność metod oraz kompleksowe podejście do weryfikacji wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Zespół ocenia także pozytywnie procedury i narzędzia służące do badania jakości ogólnych zasad oceniania oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia, a także sposoby dokumentowania wyników tych badań. Jednocześnie Zespół rekomenduje szersze włączenie studentów i doktorantów w ocenę ogólnych zasad oceniania oraz ocenę adekwatności metod weryfikacji do zakładanych efektów kształcenia (w ankiecie oceny przedmiotu jest tylko jedno pytanie odnoszące się do bezstronności i sprawiedliwości procesu oceny). Zespół Oceniający zaleca także uwzględnienie w ogólnych zasadach oceniania sposobów postępowania w przypadku stwierdzenia plagiatu lub nieuczciwych zachowań w trakcie zaliczeń i egzaminów.

f) Zasady oceny kadry naukowo-dydaktycznej określone są w paragrafach 135-144 Statutu UAM. Częstość przeprowadzania oceny oraz główne kryteria oceny są zgodne z przepisami ogólnie obowiązującymi. Szczegółowe kryteria oceny są określone w załączniku do Statutu UAM. Kadra prowadząca proces kształcenia podlega ocenie w trzech obszarach – działalności naukowej, dydaktycznej oraz organizacyjnej. Kryteria związane z oceną działalności dydaktycznej obejmują: obciążenie dydaktyczne, liczbę wypromowanych magistrów i licencjatów, podnoszenie kwalifikacji dydaktycznych, opracowanie nowych metod i materiałów dydaktycznych, nagrody i wyróżnienia za działalność dydaktyczną oraz ocenę wyrażoną przez studentów i doktorantów w ankiecie przeprowadzonej pod koniec każdego cyklu zajęć dydaktycznych.

Zasady przeprowadzania oceny zajęć dydaktycznych przez studentów i doktorantów są określone w uchwale Rady Wydziału Biologii UAM nr 16/04/2011 z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne na Wydziale Biologii UAM. Uchwała określa procedurę oceny. Ocenie podlegają nauczyciele akademicki oraz doktoranci prowadzący zajęcia. Na Wydziale obowiązują wzory kwestionariuszy ankiet odrębne dla studiów wyższych oraz dla studiów doktoranckich i studiów podyplomowych. Wyniki oceny są opracowywane przez WZOJK, a wnioski przedstawiane corocznie na posiedzeniach Rady Wydziału. W trakcie wizytacji Zespół Oceniający miał możliwość wglądu do raportów z oceny zajęć dydaktycznych dokonywanej przez studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA na ogół dobrze ocenili ankietę, lecz wyrazili także pewne krytyczne uwagi co do wzoru kwestionariusza, poddając w wątpliwość przydatność niektórych pytań kosztem badania, czy prowadzący przekazuje treści o wysokiej wartości merytorycznej z wykorzystaniem odpowiednich, nowoczesnych metod nauczania. Szczegółowo ukierunkowanych pytań nie może zastąpić pole na ogólne uwagi, również obecne w kwestionariuszu. Podobne uwagi wyrażone zostały przez pracowników dydaktycznych obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA. Niektórzy prowadzący wprowadzili własne ankietę na swoich przedmiotach, choć w ich opinii nie świadczy to bezpośrednio o niedoskonałości systemu wydziałowego. Przedstawiciele studentów obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA nie mieli wiedzy na temat tego, że mogą wpłynąć na treść wzorów ankiet. Należy zauważyć, że istotnym uzupełnieniem procesu ankietyzacji jest nieformalny obieg informacji, w ramach którego studenci mogą wpływać na zmianę metod nauczania stosowanych przez prowadzących, a nawet na zmianę samej osoby prowadzącej przedmiot.

Istotny wpływ na ocenę jakości i doskonalenie kadry prowadzącej proces kształcenia mają także hospitacje zajęć dydaktycznych, których przeprowadzanie jest regulowane uchwałą Rady Wydziału Biologii UAM nr 15/04/2011 z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie zasad hospitowania zajęć dydaktycznych na Wydziale Biologii UAM. Hospitowani są pracownicy bez stopnia dr habilitowanego, pracownicy samodzielni, a także doktoranci prowadzący zajęcia ze studentami. Wydział prowadzi dokumentację hospitacji zajęć, a wnioski z hospitacji są uwzględniane w opinii przełożonego w trakcie oceny okresowej.

Zespół ocenia pozytywnie dobór kryteriów i narzędzi do oceny kadry prowadzącej proces kształcenia. Stosowane kryteria oceny służą doskonaleniu kadry dydaktycznej, motywowaniu jej do podnoszenia kompetencji dydaktycznych i naukowych ze względu na kompleksowość oceny. Pożądane byłoby udostępnienie studentom i doktorantom raportów zawierających ogólne wyniki oceny zajęć dydaktycznych przeprowadzanej na zakończenie każdego cyklu.

W odniesieniu do oceny jakości kadry wspierającej proces kształcenia, na WB UAM wykorzystywane są wyniki ogólnouczelnianej ankiety badania jakości kształcenia. Jednym z aspektów ocenianych przez studentów i doktorantów jest działanie administracji. W ocenach tych kadra wspierająca proces kształcenia na WB UAM uzyskuje bardzo wysokie oceny. Ponadto Parlament Samorządu Studentów UAM organizuje od czterech lat badania ankietowe oceny pracy dziekanatów. Ocenie podlegają aspekty pomocy, sposoby przekazywania informacji oraz otwartość i uprzejmość pracowników dziekanatów. Dziekanat WB UAM zajmuje w poszczególnych edycjach badań czołowe miejsca (w roku 2013 – pierwsze miejsce, w roku 2014 – miejsce drugie).

g) Na WB UAM do oceny poziomu naukowego wykorzystywane są mechanizmy przewidziane przez powszechnie obowiązujące prawo, a w szczególności parametryzacja jednostek naukowych. W ostatniej ocenie parametrycznej Wydział uzyskał kategorię A, co świadczy o poprawności oraz wysokiej jakości i skuteczności metod analizy poziomu naukowego oraz skuteczności podejmowanych działań stymulujących pracowników do podnoszenia jakości badań. Bardzo istotnym dowodem na skuteczność WSZJK w zakresie oceny poziomu naukowego Jednostki i działań doskonalących jest uzyskanie w 2014 przez WB UAM w ramach konsorcjum z Instytutem Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu statusu KNOW. O wysokiej skuteczności systemu w zakresie systematycznego podnoszenia poziomu naukowego WB świadczą także systematycznie wzrastająca liczba uprawnień Wydziału do nadawania stopnia naukowego doktora, liczba nadawanych stopni naukowych doktora oraz doktora habilitowanego, oraz liczba tytułów profesora uzyskanych przez pracowników ocenianego Wydziału. Na podkreślenie zasługuje także ukształtowanie się na

Wydziale grupy niezwykle dynamicznie rozwijających się młodych naukowców, uzyskujących w szybkim tempie stopień doktora habilitowanego (4-6 lat po uzyskaniu stopnia doktora). WB wykazuje się też niezwykle wysoką skutecznością w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na projekty badawcze.

W opinii Zespołu Oceniającego metody i narzędzia wykorzystywane na WB UAM do oceny poziomu naukowego jednostki, a także sposoby wykorzystania wyników tej oceny do prowadzenia polityki kadrowej sprzyjającej motywowaniu kadry, co skutkuje systematycznym podnoszeniem poziomu naukowego jednostki należy ocenić jako wyróżniające.

h) Na WB UAM oceny zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej, a także środków wsparcia dla studentów i doktorantów dokonuje WZOJK. Zgodnie z uchwałą Rady Wydziału Biologii UAM nr 17/09/2012 z dnia 19 września 2012 r. w sprawie wydziałowego systemu oceny i zapewniania jakości kształcenia, zadaniem tego Zespołu jest m. in.: ocena organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz ocena warunków socjalnych studentów i wyposażenia sal dydaktycznych. W materiałach dotyczących funkcjonowania WSZJK na WB UAM, udostępnionych Zespołowi Oceniającemu w trakcie wizytacji, znajdował się raport z oceny warunków studiowania na WB, zawierający m.in. ocenę organizacji i warunków prowadzenia zajęć na studiach wyższych stacjonarnych i niestacjonarnych oraz na studiach doktoranckich, a także ocenę warunków socjalnych i wyposażenia sal dydaktycznych. Elementy oceny organizacji i warunków studiowania znajdują się także w ogólnouczeniowych ankietach oceny jakości kształcenia. W sytuacji stwierdzenia uchybień WZOJK formułuje rekomendacje, których realizacja podlega weryfikacji w kolejnej ocenie.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA pewne drobne uciążliwości wynikające z braków w wyposażeniu pracowni wymagają poprawy. Jako przykład podali zbyt małą liczbę pipet powodującą konieczność pracy w parach w ramach niektórych ćwiczeń laboratoryjnych. Z kolei, zdaniem doktorantów wyrażonym na spotkaniu z Zespołem Oceniającym, infrastruktura dydaktyczna i naukowa Wydziału jest bardzo dobra. Doktoranci wyrazili opinię, że Wydział posiada znane im procedury oceny zasobów materialnych w tym infrastruktury naukowo - dydaktycznej oraz środków wsparcia dla doktorantów, które są przez nich bardzo wysoko oceniane jako skuteczne i reagujące na bieżące potrzeby wynikające np. z prowadzonych badań naukowych. Wizytacja laboratoriów dydaktycznych przeprowadzona przez członków Zespołu Oceniającego podczas pobytu na Wydziale wykazała bardzo dobre wyposażenie aparaturowe laboratoriów oraz odpowiednią

liczbę pipet, należy więc sądzić, że sytuacja opisana przez studentów miała charakter incydentalny.

W opinii Zespołu Oceniającego dobór procedur i narzędzi służących do oceny zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej, a także środków wsparcia dla studentów jest poprawny. Wyniki badania są dokumentowane i w razie stwierdzenia uchybień podejmowane są działania korygujące lub doskonalące. Należy jednak zaznaczyć, iż nie wszystkie opinie studentów WB wyrażane w ogólnouniwersyteckiej ankiecie badania jakości kształcenia znajdują odzwierciedlenie w rekomendacjach związanych z doskonaleniem warunków studiowania – harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych I oraz II stopnia jest stosunkowo nisko oceniany przez studentów, zastrzeżenia do harmonogramu były formułowane także na spotkaniu ze studentami studiów stacjonarnych, a w dokumentacji funkcjonowania WSZJK nie ma informacji o działaniach zmierzających do udoskonalenia harmonogramu i dostosowania go do potrzeb i oczekiwań studentów. Warto także dodać, iż w odniesieniu do badań ankietowych studentów i doktorantów, pewnym problemem jest niski procent studentów biorących udział w badaniach ankietowych w systemie USOS (np. w ogólnouczelnianej ankiecie oceny jakości kształcenia w roku 2013/2014 udział wzięło najwięcej studentów stacjonarnych studiów I stopnia – 30%, natomiast na studiach niestacjonarnych oraz doktoranckich udział studentów uczestniczących w badaniach nie sięga nawet 10%). Należy podkreślić, iż w rekomendacjach WZOJK znajdujemy wskazania dotyczące podejmowania działań mających na celu zwiększenie responsywności w prowadzonych akcjach ankietowych, co przynosi rezultaty, jednak odsetek studentów biorących w nich udział ciągle nie jest zadowalający.

i) Na WB UAM stosowane są następujące narzędzia do gromadzenia danych wykorzystywanych w zapewnieniu jakości kształcenia: kwestionariusze ankiet (ankieta oceny zajęć na studiach pierwszego i drugiego stopnia, na studiach doktoranckich, na studiach podyplomowych, ogólnouczelniana ankieta oceny jakości kształcenia), raporty samooceny, autoreferaty (wykorzystywane w ocenie okresowej kadry naukowo-dydaktycznej). Dane gromadzone są także w systemie USOS. WZOJK wykorzystuje np. dane dotyczące wyników egzaminów, egzaminów dyplomowych oraz ocen prac dyplomowych do analizy stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakres gromadzonych danych odnosi się do kluczowych czynników mających wpływ na jakość kształcenia i pozwala na wieloaspektową ocenę procesu kształcenia i warunków, w których proces ten jest prowadzony, na co wskazywano w punktach a) – h). Zgromadzone dane są analizowane przez WZOJK, a wyniki analiz są dokumentowane w raportach z oceny jakości kształcenia, raportach z oceny zajęć dydaktycznych oraz składanych w cyklu

dwuletnim raportach samooceny. Wyniki analiz są podatne do formułowania rekomendacji mających na celu doskonalenie jakości kształcenia. Stopień realizacji rekomendacji również podlega ocenie WZOJK.

W opinii Zespołu Oceniającego na WB UAM, system informacyjny pozwalający na gromadzenie, analizowanie i wykorzystywanie informacji służących zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia funkcjonuje prawidłowo oraz dostarcza odpowiednich danych wspierających podejmowanie decyzji związanych z doskonaleniem procesu kształcenia i warunków, w których ten proces zachodzi.

j) Funkcjonowanie WSZJK na WB UAM w zakresie publicznego dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów nie jest regulowane formalnie przyjętą procedurą. Niemniej jednak studenci, doktoranci oraz słuchacze studiów podyplomowych mają zapewniony na stronie domowej Wydziału <http://www.biologia.amu.edu.pl/index.php>, w zakładkach: „Dla studenta”, „Dla doktoranta” oraz „Studia podyplomowe” dostęp do aktualnej i przejrzystej uporządkowanej informacji o programach kształcenia, planach studiów oraz procedurach toku studiów. Ponadto informacje o sprawach procesu dydaktycznego są przekazywane studentom w trakcie spotkań z kadrą naukowo-dydaktyczną zarządzającą procesem kształcenia oraz z Samorządem Studentów – na spotkaniach ze studentami I roku studiów pierwszego stopnia przed rozpoczęciem roku akademickiego, na szkoleniach organizowanych dla studentów I roku przez Samorząd Studentów, na spotkaniach poświęconych tematyce prac licencjackich oraz spotkaniach informacyjnych dotyczących wyboru ścieżki edukacyjnej. Informacje przekazywane są także przez Dziekanat w formie ogłoszeń umieszczanych na tablicy ogłoszeń.

Dostęp do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów podlega ocenie WZOJK, zgodnie z uchwałą Rady Wydziału Biologii UAM nr 17/09/2012 z dnia 19 września 2012 r. w sprawie wydziałowego systemu oceny i zapewniania jakości kształcenia. Wyniki tej oceny są prezentowane w raporcie WZOJK wraz z rekomendacjami dotyczącymi udoskonaleń w zakresie publikowania informacji.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym dobrze ocenili dostępność informacji o programach studiów oraz zakładanych efektach kształcenia. Głównym źródłem pozyskiwania tych danych są dla nich strony internetowe. Studenci uznali, że sylabusy są źródłem informacji często decydującym o wyborze danego przedmiotu, przy czym najistotniejszymi elementami są dla studentów kryteria zaliczeń, zakładane efekty kształcenia oraz osoba prowadzącego. Studenci zauważają jednakże brak w niektórych sylabusach

informacji o formach zaliczania przedmiotów. Należy zatem zarekomendować wdrożenie narzędzi umożliwiających efektywne monitorowanie, czy sylabusy zawierają wszystkie wymagane informacje i czy przedstawione w nich zasady są konsekwentnie realizowane przez wszystkich prowadzących. Dostęp do informacji o toku studiów został przez studentów oceniony jako przeciętny. W ich opinii czasami zdarza się, że o odwołanych zajęciach dowiadują się dopiero po dotarciu na Wydział. Władze Jednostki potwierdziły, że studentów o nieobecnościach informują prowadzący dane zajęcia w formie poczty e-mail, nie ma jednak w tym zakresie żadnych procedur weryfikujących, czy prowadzący faktycznie poinformował studentów o nieobecności z właściwym wyprzedzeniem.

Należy pozytywnie ocenić bardzo dobrą dostępność dodatkowych materiałów na stronie internetowej Wydziału. Jednostka udostępnia studentom nie tylko podstawowe regulaminy, ale również wzory wniosków, oświadczeń, kart obiegowych. Studenci pierwszego roku mogą znaleźć na stronie internetowej informatory, poradniki, materiały na temat systemu informatycznego. Jest to zdecydowanie dobrą praktyką, rekomendowaną do kontynuowania w przyszłości.

Zespół Oceniający opiniuje pozytywnie funkcjonowanie na WB UAM WSZJK w zakresie doboru procedur, metod ewaluacji oraz mechanizmów doskonalących w odniesieniu do publicznego dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji na temat programu studiów, zakładanych efektów kształcenia, organizacji i procedur.

Na WB UAM, podobnie jak na całej Uczelni, obowiązują zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej określone w rozdziale XII Statutu UAM. Studenci za przewinienie dyscyplinarne ponoszą odpowiedzialność przed komisją dyscyplinarną lub sądem koleżeńskim Rady Uczelnianej Samorządu Studenckiego, doktoranci – przed komisją dyscyplinarną lub sądem koleżeńskim doktorantów. Zasady powoływania oraz tryb postępowania sądów koleżeńskich określają odpowiednio regulamin Samorządu Studentów oraz Samorządu Doktorantów.

Na WB UAM nie zostały określone procedury antyplagiatowe, polegające na sprawdzeniu samodzielności prac przy pomocy systemu antyplagiatowego, ani też sposoby reagowania w przypadku stwierdzenia zakazanych form zachowania studentów, na przykład ściągania w trakcie sprawdzianów lub egzaminów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych podczas egzaminów lub zaliczeń. W przypadku prac dyplomowych, dyplomanci są zobowiązani do złożenia oświadczenia o samodzielnym przygotowaniu pracy dyplomowej i znajomości konsekwencji przedstawienia cudzej pracy jako własnej.

W programach studiów na kierunkach prowadzonych na WB UAM zagadnienia z zakresu ochrony własności intelektualnej występują zbyt późno w planie studiów – pojawiają się w ramach seminariów licencjackich. Na studiach drugiego stopnia problematyka ta

występuje w ramach seminariów magisterskich oraz jako element takich przedmiotów, jak: Przygotowanie do pisania i prezentowania prac naukowo-badawczych, Aspekty prawne i etyczne biotechnologii, Finansowe, prawne i etyczne aspekty funkcjonowania nauki.

Na WB UAM, istotną rolę w zapobieganiu zjawiskom patologicznym i rozwiązywaniu konfliktów pełnią opiekunowie lat, a także Władze Wydziału na poszczególnych szczeblach struktury organizacyjnej. Na ocenianym Wydziale nie ma określonej formalnej procedury interwencyjnej, jednak w sytuacjach trudnych, wymagających wyjaśnienia, z inicjatywy Władz Wydziału, opiekunów lat lub studentów organizowane są spotkania interwencyjne służące rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych. Należy uznać to rozwiązanie jako sprawdzające się w praktyce postępowania.

W opinii Zespołu Oceniającego mechanizmy wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia mające na celu zapobieganie i eliminację zjawisk patologicznych stosowane na WB UAM działają poprawnie. Pożądane byłoby udoskonalenie tych mechanizmów w zakresie procedur antyplagiatowych oraz określenia jednolitych sposobów reagowania w przypadku stwierdzenia zakazanych form zachowania studentów w trakcie przeprowadzania egzaminów i zaliczeń. Warto byłoby rozważyć także wprowadzenie ogólnowydziałowego przedmiotu poświęconego ochronie własności intelektualnej na początku studiów pierwszego stopnia, niezależnie od tego, że elementy tej problematyki występują w przedmiotach umieszczonych na dalszych latach w planie studiów. Istotna rola opiekuna roku pozwala na bezpośredni kontakt ze studentami i możliwość identyfikowania i rozwiązywania konfliktów.

3) Na WB UAM w cyklu dwuletnim przygotowywane są, na zlecenie uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia, raporty samooceny, obejmujące kluczowe czynniki mające wpływ na jakość kształcenia. Należą do nich: programy nauczania, metody kształcenia i oceniania, organizacja studiów, system informacyjny, kadra nauczająca, warunki techniczne realizacji zajęć dydaktycznych, formy promocji i oceny jakości kształcenia, środki wsparcia. Na podstawie samooceny wyszczególnionych czynników, formułowane są rekomendacje odnoszące się do doskonalenia jakości kształcenia w obszarach oddziaływania tych czynników. Rekomendacje te stają się podstawą działań korygujących i doskonalących. W trakcie wizytacji Zespół Oceniający zapoznał się z raportami samooceny z lat 2010, 2012 oraz 2014. WZZJK jest zobowiązany do przedstawienia sprawozdania z realizacji rekomendacji formułowanych na podstawie raportów samooceny oraz na podstawie corocznych ocen jakości kształcenia dokonywanych przez WZOJK. Zespół Oceniający zapoznał się w trakcie wizytacji ze sprawozdaniami z wykonania rekomendacji. Sprawozdania te wskazują na to, iż WSZJK jest efektywny w systematycznym doskonaleniu jakości kształcenia, a także na to, że

w ramach tego systemu dokonuje się weryfikacji skuteczności podejmowanych działań naprawczych. Także w Raporcie Samooceny przedstawione zostało obszerne sprawozdanie z efektywności systemu w badaniach jakości kształcenia i podejmowanych działań naprawczych i doskonalących (Tabela 4.1). Systematyczne monitorowanie czynników mających wpływ na jakość kształcenia i ocena działań naprawczych powodują także doskonalenie procedur i narzędzi systemu np. w odniesieniu do przeprowadzania hospitacji zajęć, udoskonalenia ankiety oceny zajęć dydaktycznych, podejmowania działań zmierzających do zwiększenia liczby respondentów, wprowadzanie środków motywujących dla nauczycieli akademickich.

W opinii Zespołu Oceniającego WSZJK na WB UAM wykazuje się wysoką efektywnością w badaniu i doskonaleniu jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, studiach doktoranckich i podyplomowych. O skuteczności tego systemu świadczą przede wszystkim osiągnięcia studentów i doktorantów (m.in. wysoka liczba „Diamentowych grantów”), wysoka ocena i pozycja naukowa kadry naukowo-dydaktycznej, znakomite osiągnięcia naukowe Wydziału, doskonała infrastruktura dydaktyczna i warunki do prowadzenia zajęć dydaktycznych i badań naukowych, pozytywne oceny przyznawane programom kształcenia przez PKA oraz uznanie przez MNiSw za wzorcowy programu kształcenia na kierunku biologia na poziomie studiów pierwszego stopnia.

Na ocenianym Wydziale przeprowadzone zostały oceny programowe: na kierunku biologia na poziomie studiów I i II stopnia (2008), na kierunku ochrona środowiska na poziomie studiów I i II stopnia (2010) oraz na kierunku biotechnologia na poziomie studiów I i II stopnia (2011). W trakcie wszystkich ocen WSZJK został oceniony pozytywnie, jednocześnie konkluzje oceny WSZJK w poszczególnych raportach z wizytacji wskazują na rozwój i doskonalenie Systemu. Wskazywany w 2008 roku „brak udokumentowanych hospitacji zajęć przez kierowników jednostek i władze wydziału” został usunięty. W ramach WSZJK zostały wprowadzone procedury hospitacji oraz określone sposoby ich dokumentowania i wykorzystania wyników hospitacji. W konkluzji oceny dokonanej w 2011 znalazło się sformułowanie: „system zapewnienia jakości kształcenia zawiera wszystkie istotne dla jakości kształcenia elementy”. W opinii Zespołu Oceniającego, w doskonaleniu WSZJK na WB UAM w pełni wykorzystane zostały wyniki ocen jakości kształcenia, dokonanych przez PKA.

Załącznik nr 4 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Załącznik nr 5 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wymagających działań korygujących, naprawczych lub doskonalących wskazanych podczas poprzedniej oceny instytucjonalnej dokonanej przez Polską Komisję Akredytacyjną nie dotyczy

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura organizacyjna WSZJK na WB UAM jest przejrzysta. Logiczny i klarowny podział odpowiedzialności i kompetencji między poszczególnymi zespołami i osobami tworzącymi strukturę systemu sprawia, że procesy decyzyjne w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia są efektywne. Interesariusze wewnętrzni (nauczyciele akademicy, studenci oraz doktoranci), a także interesariusze zewnętrzni, w tym pracodawcy, mają zapewniony wpływ na podejmowanie decyzji w zakresie jakości kształcenia. Przedstawiciele pracowników administracyjnych nie są reprezentowani w strukturze WSZJK na WB UAM, zatem ich wpływ na podejmowanie decyzji dotyczących jakości kształcenia jest ograniczony. Słuchacze studiów podyplomowych nie mają wprawdzie przedstawicieli w formalnych strukturach WSZJK, jednak ich wpływ na podejmowanie decyzji związanych z jakością kształcenia, szczególnie w odniesieniu do studiów podyplomowych, jest zapewniony. Szerokie włączenie społeczności akademickiej WB UAM w zapewnienie i doskonalenie jakości kształcenia, przy mocnym wsparciu Władz Wydziału, sprzyja internalizacji WSZJK i budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia.

2) WSZJK na WB UAM obejmuje wszystkie rodzaje i poziomy studiów. Stosowane są kompleksowe procedury umożliwiające ocenę i doskonalenie kluczowych czynników mających wpływ na jakość kształcenia. Obejmują one monitorowanie i aktualizację programów kształcenia, ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia, zapewnienie udziału interesariuszy zewnętrznych w określaniu i ocenie efektów kształcenia, ocenianie studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych, w tym procesu dyplomowania, ocenę jakości kadry naukowo-dydaktycznej i dobór kadry dydaktycznej do procesu kształcenia, hospitacje, badania ankietowe w zakresie monitorowania jakości kształcenia, system przepływu i publikowania informacji w zakresie kształcenia, monitorowanie bazy dydaktycznej oraz środków wsparcia samokształcenia studentów, a także krajowe i zagraniczne programy mobilności studentów. Na wyróżnienie zasługuje nie tylko zasięg oddziaływania i zakres ocen jakości kształcenia, ale także systemowy charakter przeprowadzanych ocen i wykorzystywanie ich wyników w doskonaleniu jakości kształcenia, oraz wieloaspektowość danych i różnorodność narzędzi wykorzystywanych do ich gromadzenia, wśród których szczególnie pozytywnie należy wyróżnić opracowywane w cyklu dwuletnim raporty samooceny. Funkcjonowanie WSZJK na ocenianym Wydziale zapewnia także możliwość zapobiegania konfliktom i zjawiskom patologicznym oraz reagowanie w sytuacji ich pojawienia się. Zespół Oceniający rekomenduje zintensyfikowanie prac mających na celu wdrożenie systemu oceny stopnia realizacji efektów kształcenia na rynku pracy.

3) WSZJK na WB UAM odznacza się wysoką efektywnością w badaniu i doskonaleniu jakości kształcenia w odniesieniu do kluczowych czynników mających wpływ na jakość kształcenia, takich jak: programy nauczania, metody kształcenia i oceniania, organizacja studiów, system informacyjny, kadra nauczająca, warunki techniczne realizacji zajęć dydaktycznych, formy promocji i oceny jakości kształcenia, środki wsparcia. Wyniki badań efektywności WSZJK są wykorzystywane do doskonalenia procedur i narzędzi samego systemu. WB UAM wykorzystuje także wyniki oceny zewnętrznej PKA do rozwoju i doskonalenia WSZJK.

3. Spójność stosowanego w jednostce opisu celów i efektów kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich i podyplomowych oraz sprawność i wiarygodność systemu weryfikującego i potwierdzającego ich osiągnięcie.

1) Wydział Biologii UAM prowadzi 4-letnie studia doktoranckie (trzeciego stopnia) w formie stacjonarnej. Efekty kształcenia realizowane na Studiach Doktoranckich Wydziału Biologii (SDWB) obowiązują od roku akademickiego 2012/13 i zostały wprowadzone uchwałami Rady Wydziału Biologii w latach 2012 i 2013. Treści realizowane w ramach modułów objętych programem tych studiów oraz zakres tematyki badawczej realizowanej przez doktorantów w ramach prac dyplomowych jest bardzo szeroki i zróżnicowany i obejmuje 5 dyscyplin z dziedziny nauk biologicznych, w tym biologię, biotechnologię, biochemię, ekologię oraz ochronę środowiska. We wszystkich tych dyscyplinach Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora, a w dyscyplinie biologia i ekologia Wydział posiada także uprawnienia do nadawania stopnia dr habilitowanego.

Przedmioty obowiązkowe realizowane na SDWB spełniają obowiązujące regulacje i służą zarówno osiągnięciu efektów kształcenia związanych z dyscypliną jakiej dotyczy realizowana w ramach studiów praca badawcza (nauki biologiczne), jak i mają na celu kształcenie pedagogiczne doktoranta. Istotnym elementem programu kształcenia dla osiągnięcia przez doktoranta założonych efektów kształcenia jest seminarium realizowane pod opieką naukową promotora w jednostce badawczej (zakładzie), w której wykonywana jest praca dyplomowa. Seminarium, realizowane w liczbie 30 godz. na każdym roku studiów, umożliwi pogłębienie specjalistycznej wiedzy i metodologii ściśle dotyczącej pracy badawczej. Zasadniczą jednak formą kształcenia służącą doskonaleniu umiejętności badawczych doktoranta są eksperymenty wykonywane w ramach pracy doktorskiej i nadzorowane przez opiekuna naukowego/promotora pracy. Duże znaczenie dla kształtowania umiejętności badawczych doktoranta ma także wprowadzony do programu studiów moduł kształcenia pt. *Warsztat badacza* obejmujący liczne (17) przedmioty do wyboru przygotowujące do pracy o charakterze badawczym lub badawczo-rozwojowym. Doskonaleniu warsztatu badawczego doktorantów służą także liczne krajowe i zagraniczne kontakty naukowe promotorów prac doktorskich i realizowane w wyniku tych kontaktów projekty badawcze oraz staże naukowe doktorantów. W latach 2010-2014 w wymianie realizowanej z zagranicznymi ośrodkami akademickimi uczestniczyło 44 doktorantów.

Program kształcenia w ramach SDWB dostarcza także wiedzy i umiejętności z zakresu metodyki i nowoczesnych technik prowadzenia zajęć dydaktycznych. Efekty kształcenia w zakresie umiejętności pedagogicznych doktorant nabywa poprzez obowiązkowe prowadzenie zajęć dydaktycznych na studiach I i II stopnia (240-360 godz. w ciągu toku studiów) oraz realizację przedmiotów z listy zajęć rozwijających umiejętności dydaktyczne. Doskonaleniu umiejętności dydaktycznych doktorantów służą hospitacje zajęć przez nich prowadzonych dokonywane przez opiekunów naukowych/promotorów lub kierowników

jednostek. Podsumowując, program kształcenia na Studiach Doktoranckich Wydziału Biologii UAM w Poznaniu daje absolwentowi podstawy metodologiczne do prowadzenia zajęć dydaktycznych, jak i dostarcza narzędzi weryfikujących umiejętności studenta w tym zakresie.

Na podkreślenie zasługuje zróżnicowanie form zajęć oferowanych w programie SDWB oraz ich dostosowanie do efektów kształcenia, które mają być osiągnięte na III poziomie studiów. Obok „klasycznych” form zajęć takich jak ćwiczenia i wykłady, większość zajęć realizowana jest w formie konwersatoriów, seminariów i warsztatów. Przeważający udział w programie SDWB zajęć umożliwiających bezpośredni kontakt studenta z prowadzącym i wdrażanie/pogłębianie umiejętności praktycznych ma szczególne znaczenie dla zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na studiach III stopnia.

Oferta przedmiotów fakultatywnych jest zróżnicowana i umożliwia realizację założonych efektów kształcenia także w zakresie kompetencji społecznych. Doktoranci nabywają kompetencje społeczne właściwe dla pracownika naukowo-badawczego i nauczyciela akademickiego w ramach takich przedmiotów jak np. *Bioetyka, Nic nie jest za darmo - finansowanie badań naukowych, źródła, projekty, ewaluacja; Umiejętności niespecjalistyczne w pracy absolwenta.*

W Raporcie Samooceny Wydział deklaruje, że znakomitą większość (ponad 80%) kadry prowadzącej kształcenie na SDWB stanowią pracownicy samodzielni, jednak przegląd sylabusów dla zajęć oferowanych w programie kształcenia wskazuje na znaczny udział doktorów jako prowadzących moduły/przedmioty. Zasadniczym elementem SDWB umożliwiającym uzyskanie stopnia naukowego doktora jest praca badawcza, którą wykonuje student równoległe z kursowymi zajęciami przewidzianymi w programie studiów. Niezaprzeczalnym atutem Wydziału w kształceniu doktorantów na wysokim poziomie jest bardzo wysoka w skali kraju pozycja naukowa Jednostki. Projekty badawcze realizowane przez doktorantów są bezpośrednio związane ze specjalnościami naukowymi reprezentowanymi przez opiekunów naukowych/promotorów prac doktorskich, którymi są samodzielni pracownicy nauki o znaczącym dorobku w zakresie dyscypliny związanej z pracą dyplomową. Tematyka prac doktorskich jest zróżnicowana i odzwierciedla aktualne problemy naukowe rozwiązywane w biologii, biotechnologii, biochemii, ekologii oraz ochronie środowiska. Wysoki standard merytoryczny prac badawczych zapewnia tryb konkursowy w jakim wyłaniane są na Wydziale tematy badawcze oferowane kandydatom na doktorów. Karta oceny projektu rozprawy doktorskiej planowanej do realizacji w ramach SDWB uwzględnia dorobek naukowy kierownika projektu i jego osiągnięcia w obszarze kształcenia kadr naukowych oraz wartość naukową i możliwość realizacji zgłaszanego projektu.

Wysoki poziom badań doktorantów umożliwiają aktywnie pozyskiwane przez WB fundusze, które pochodzą z różnych krajowych (np. NCN, FNP) i zagranicznych (projekty EU) źródeł. Wydział Biologii jest liderem w UAM w liczbie i wartości pozyskanych i realizowanych obecnie grantów badawczych. Np. w roku 2014 na Wydziale realizowanych było 115 projektów badawczych, a pozyskane na te badania fundusze przewyższyły 44 miliony zł. Dowodem na wysoki standard kadry naukowej i badań prowadzonych na WB są np. dwa realizowane przez pracowników Wydziału prestiżowe granty NCN - MAESTRO oraz uzyskanie przez Jednostkę (w konsorcjum z Instytutem Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu) statusu Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego (KNOW).

Uzyskanie efektów kształcenia właściwych dla obszaru projektu badawczego zabezpiecza także bogata infrastruktura badawcza Wydziału, do której doktoranci posiadają nieograniczony dostęp. W nowoczesnym budynku WB UAM funkcjonują liczne nowoczesnie wyposażone specjalistyczne laboratoria oraz pracownie badawcze, wyposażone w najnowocześniejszą aparaturę (w tym do badań z zakresu biologii molekularnej i ochrony środowiska), których ogólnowydziałowy charakter gwarantuje efektywne wykorzystanie przez pracowników i studentów. Bardzo dobre warunki do prowadzenia prac badawczych, a przede wszystkim wysoki poziom merytoryczny i zaangażowanie promotorów w pracę ze studentami studiów III stopnia oraz Nielimitowany dostęp do nowoczesnego sprzętu badawczego potwierdziła znaczna grupa doktorantów (ok. 40 osób), która uczestniczyła w spotkaniu z Zespołem Oceniającym.

Obiektywnym miernikiem poziomu prac badawczych prowadzonych przez doktorantów jest liczba i jakość publikacji naukowych powstających z udziałem tej grupy studentów. Lista publikacji naukowych przedstawionych do wglądu w czasie wizytacji wskazuje, że w latach 2011-14 w czasopiśmie z listy JCR opublikowano ponad 300 prac naukowych, w których współautorami byli studenci i doktoranci, co potwierdza, że realizowane prace doktorskie mają wysoki standard i znaczący wkład w dorobek naukowy Wydziału.

Doktoranci w trakcie spotkania doktorantów z Zespołem Oceniającym wysoko ocenili program studiów III stopnia. W ich ocenie jest on zgodny z efektami kształcenia z obszaru badawczego dla dyscyplin w których Wydział ma uprawnienia do nadawania stopnia doktora. Poziom zaawansowania wykładów w ocenie doktorantów jest bardzo wysoki. Doktoranci pozytywnie ocenili zajęcia fakultatywne, jak również zajęcia przygotowujące do pracy dydaktycznej, które realizowane są w ramach programu ogólnouczelnianego. Doktoranci realizują praktykę dydaktyczną w wymiarze od 60 do 90 godzin rocznie, która odbywa się w formie prowadzenia lub współprowadzenia zajęć.

Wysoko zostały także ocenione zajęcia przygotowujące do pisania rozprawy doktorskiej, publikacji naukowych, jak również przygotowania do pracy naukowo – badawczej. Dodatkowe zajęcia z pozyskiwania środków na badania naukowe, które są realizowane w formie wykładów ogólnoakademickich dostarczają odpowiednich umiejętności w zakresie pozyskiwania i zarządzania grantami na badania naukowe. Zajęcia z etyki pracy naukowej i dydaktycznej oferowane przez Uczelnię spotykają się z wysokim zainteresowaniem i dobrą oceną doktorantów. Dodatkowo promotorzy prowadzą dyżury, podczas których każdy doktorant może dodatkowo konsultować wyniki swoich badań naukowych.

2) Na Wydziale Biologii UAM prowadzone są trzy rodzaje studiów podyplomowych; są to: Studia Podyplomowe *Biologia*, Studia Podyplomowe - *Biologia Sądowa* oraz Studia Podyplomowe - *Przygotowanie pedagogiczne do nauczania biologii i przyrody*. Programy nauczania na każdym z tych studiów opracowane zostały w sposób poprawny i gwarantujący osiągnięcie przez słuchaczy zakładanych efektów kształcenia. Dobór i kolejność przedmiotów w programach studiów są logiczne. Także uczestnicy wszystkich tych rodzajów studiów podyplomowych obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA bardzo wysoko ocenili program nauczania – w szczególności dobór i kolejność przedmiotów w ofercie dydaktycznej. Ich zdaniem udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego Uczelni (potencjalnych pracodawców) w procesie dydaktycznym poprzez konsultowanie treści programowych oraz, w niektórych przypadkach, prowadzenie zajęć, w sposób znaczący przybliżyła możliwość zdobycia wiedzy, umiejętności i kompetencji, co podnosi wartość absolwentów tych studiów na rynku pracy. W szczególności, zaangażowanie w proces dydaktyczny nauczycieli wszystkich poziomów nauczania w szkole (podstawowy, gimnazjalny i średni) i możliwość odbywania praktyk pod ich kierunkiem w ramach studiów *Przygotowanie pedagogiczne do nauczania biologii i przyrody*, a także udział w prowadzeniu zajęć przedstawicieli KW Policji w Poznaniu w ramach studiów *Biologia Sądowa* zostały bardzo wysoko ocenione przez słuchaczy. Zdaniem Zespołu Oceniającego zarówno dobór kierunków wszystkich rodzajów studiów podyplomowych w ofercie dydaktycznej Wydziału Biologii UAM, jak też treści nauczania i zakładane efekty kształcenia odpowiadają wymaganiom rynku pracy i umożliwiają nabycie umiejętności istotnych z punktu widzenia atrakcyjności absolwentów na tym rynku.

3) Studia podyplomowe. Z informacji uzyskanych w trakcie wizytacji, a w szczególności podczas spotkania Zespołu Oceniającego z interesariuszami zewnętrznymi wynika, że przedstawiciele pracodawców i szeroko ujmowanego rynku pracy mają istotny wpływ na określanie celów i efektów kształcenia na studiach podyplomowych poprzez bezpośredni

udział w radach programowych, organach doradczych oraz postulaty i opinie zgłaszane podczas seminariów i konferencji organizowanych na Wydziale Biologii. Przykładowo:

- W skład Rady Programowej studiów podyplomowych z *Ochrony Środowiska* wchodził wybitny specjalista w zakresie Systemów Zarządzania Środowiskiem wg ISO 14001 i EMAS Lloyd's Register (Poland) Ltd. Współpraca Wydziału Biologii z firmą Loyd's Register datuje się od 1997 r. Dzięki niej pracownicy Wydziału podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w międzynarodowym seminarium „Systemy Zarządzania Środowiskiem wg ISO 14001 i EMAS”. Uczestniczyli także w przygotowaniu pierwszego tłumaczenia na język polski norm ISO i EMAS. Uzyskane kompetencje zostały wykorzystane w prowadzonych przez nich zajęciach kierunku studiów *Ochrona Środowiska*. Kolejny etap tej współpracy przyniósł efekty w postaci wypracowania na bazie wspólnych doświadczeń programu zajęć studiów podyplomowych *Ochrona Środowiska* realizowanych na Wydziale Biologii w ramach projektu POKL „Wiedza dla Eksperta”,
- Studia podyplomowe *Przygotowanie pedagogiczne do nauczania biologii i przyrody* przygotowywano w bezpośredniej współpracy z dyrektorami 36 szkół wchodzących w skład kolejnych Grup Sterujących w projekcie „Szkoła i Uniwersytet – wspólne działania na rzecz podniesienia jakości studenckich praktyk pedagogicznych”, a także nauczycieli biologii i przyrody uczestniczących w tym projekcie (łącznie 36 osób). Problem celów i efektów kształcenia był wielokrotnie przedmiotem dyskusji, a wnioski z niej wypływające w maksymalnym zakresie wykorzystano podczas prac nad programem tych studiów,
- Idea studiów podyplomowych *Biologia sądowa* zrodziła się podczas konferencji: „Zastosowanie nauk biologicznych w kryminalistyce” (29.02.2012 r.) z udziałem władz i pracowników Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu. Przedstawiciele KW Policji w Poznaniu byli konsultantami programu studiów w fazie jego tworzenia. Obecnie kilku z nich prowadzi zajęcia specjalistyczne uczestnicząc jednocześnie w radach programowych studiów. Dwie osoby zostały powołane do Rady Konsultacyjnej Pracodawców ds. kształcenia na Wydziale Biologii.

Studia doktoranckie. Studia doktoranckie na Wydziale Biologii mają profil wybitnie naukowy (poznawczy) dlatego do gremiów odpowiedzialnych za formułowanie celów i efektów kształcenia nie powoływano dotąd przedstawicieli środowisk pozanaukowych. Istotny wpływ na profil tych studiów mieli i mają przedstawiciele instytutów naukowo-badawczych, współpracujących od wielu lat z Wydziałem Biologii, a w szczególności:

- Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu, z którym Wydział Biologii tworzy konsorcjum mające status Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego „Poznańskie Konsorcjum RNA”,
- Instytutu Dendrologii PAN, Instytutu Genetyki Roślin PAN i Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego, Oddział w Poznaniu, z którymi Wydział Biologii podpisał porozumienia o współpracy w zakresie kształcenia doktorantów.

Godnym podkreślenia są przykłady prac doktorskich, których tematyka została sformułowana w porozumieniu bądź na zlecenie firm, instytucji, bądź praca była realizowana w środowisku tych firm / instytucji, takie między innymi jak:

- *„Obcy gatunkowo pyłek i czynnik chemiczny w indukcji rozwoju zarodków haploidalnych u *Lactuca sativa L.*”*, Rijk Zwaan, Netherland BV. Holandia;
- *„Zmiany w fitoplanktonie dwóch jezior pod wpływem rekultywacji z użyciem siarczanu żelaza”*, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz; Urząd Miasta w Poznaniu;
- *„Relacje między strukturą roślinności wodnej i gradientami środowiskowymi w aspekcie hydroenergetycznego użytkowania rzeki nizinnej”*, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu;
- *„Reakcja ekosystemu wodnego na zabiegi rekultywacyjne na przykładzie Jeziora Swarzędzkiego”*, Firma Areator, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz;
- *„Wpływ kłęski żywiolowej na bioróżnorodność fauny glebowej na przykładzie rezerwacie „Buczyna” w Długiej Goślinie”*, RDOŚ (Poznań).

Uczestnictwo doktorantów w procesie określania efektów kształcenia, ich osiągnięcia oraz weryfikacji należy ocenić bardzo wysoko. Na podstawie spotkania z Kierownikiem Studiów Doktoranckich, Wydziałową Radą Doktorantów i doktorantami, Zespół Oceniający stwierdził że na wizytowanym Wydziale doktoranci uczestniczą w procesie określania efektów kształcenia. Każdorazowa propozycja zmiany programów kształcenia jest konsultowana z Wydziałową Radą Doktorantów. Doktoranci mogą również zgłaszać swoje uwagi do programów kształcenia poprzez udział w pracach Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Na podstawie rozmowy z Wydziałową Radą Doktorantów należy stwierdzić, że uwagi doktorantów zostały uwzględnione w obowiązującym programie studiów III stopnia, a ich zainteresowanie uczestnictwem w doskonaleniu programu studiów doktoranckich było bardzo duże. Doktoranci mogą wyrazić swoje opinie na temat aktualnie prowadzonych zajęć bezpośrednio na spotkaniu z Kierownikiem Studiów Doktoranckich lub

zgłaszać do Wydziałowej Rady Doktorantów, która przekazuje informacje do Władz Wydziału.

4) Od roku 2013/14 Uchwałą Rady Wydziału Biologii UAM nr 25/05/2014 wprowadzony został znowelizowany program i plan studiów doktoranckich, w którym skorygowano łączny wymiar punktów ECTS oraz wymiar i charakter praktyk zawodowych zgodnie z Rozporządzeniem MNiSw z dnia 1 lipca 2013 r. Zarówno na studiach podyplomowych jak i doktoranckich opisy przedmiotów objętych programem uwzględniają nakład pracy studenta/słuchacza, któremu została przypisana liczba punktów ECTS zgodnie z obowiązującymi zasadami. Program studiów, jak i wymiar ECTS poszczególnych modułów/przedmiotów konsultowano z przedstawicielami interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Konstrukcja programu studiów doktoranckich jest przejrzysta i obejmuje zajęcia obowiązkowe oraz do wyboru. Doktorant w trakcie studiów realizuje od 45 do 60 punktów ECTS w zależności od doboru liczby/rodzaju zajęć fakultatywnych. Oferta przedmiotów do wyboru obejmuje od 20-30 ECTS i jest bardzo zróżnicowana. Składają się na nią moduły rozwijające ogólne umiejętności dydaktyczne (np. *Nowoczesne techniki kształcenia*) i zawodowe (przedmioty w module *Warsztat badacza*), jak i moduły z zakresu nauk biologicznych oraz moduły wykraczające poza nauki biologiczne, a poszerzające wiedzę i umiejętności badacza-doktoranta w takich obszarach jak: bioetyka, filozofia, czy j. angielski.

Liczba punktów ECTS odpowiada nakładowi pracy doktoranta, adekwatnemu do osiągniętych efektów kształcenia. Stosowany na SDWB system ECTS stwarza szerokie możliwości dla indywidualizowania procesu kształcenia poprzez szeroką ofertę przedmiotów do wyboru.

Doktoranci uczestniczą w określaniu liczby punktów ECTS poprzez włączenie Wydziałowej Rady Doktorantów w proces tworzenia a następnie konsultowania programu studiów doktoranckich. Ich uwagi są przyjmowane i uwzględniane, o czym świadczy pozytywna opinia Samorządu Doktorantów na temat nowego programu Studiów Doktoranckich oraz uwzględnienie uwag Wydziałowej Rady Doktorantów do programu kształcenia. Wydziałowa Rada Doktorantów oraz doktoranci uznali, że liczba punktów ECTS przypisywanych do konkretnego przedmiotu jest określana prawidłowo pod względem nakładu pracy niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Programy i plany oferowanych przez Wydział studiów podyplomowych umożliwiają osiągnięcie przez słuchaczy zakładanych efektów kształcenia. Na spotkaniu ze słuchaczami tych studiów podyplomowych podkreślono, że w programach studiów *Biologia sądowa* i *Przygotowanie pedagogiczne do nauczania biologii i przyrody* duży nacisk położono na

umiejętności praktyczne, co czyni je szczególnie atrakcyjnymi dla osób czynnych zawodowo i chcących podnieść swoje kwalifikacje. Programy kształcenia są skonstruowane w oparciu o zasady ECTS. Wartości punktowe przedmiotów zostały ostatnio skorygowane, tak aby odzwierciedlały nakład pracy studenta. Na spotkaniu z Zespołem wizytującym kierownicy studiów podyplomowych podkreślali ciągle doskonalenie programu kształcenia. Cennym narzędziem tego doskonalenia są opinie na temat przydatności oferowanych programów zbierane poprzez ankiety skierowane do absolwentów. Wyniki ankiet wypełnianych on-line w opinii kierowników studiów wskazują na przydatność osiąganych na studiach podyplomowych efektów kształcenia w karierze zawodowej absolwentów.

5) Na Wydziale Biologii UAM wdrożono skuteczny system umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia przez doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych. Stosowane na tych studiach procedury są przejrzyste i pozwalają na kontrolę i podnoszenie jakości kształcenia. W programach studiów zdefiniowano efekty kształcenia osiągane na poszczególnych przedmiotach oraz metody weryfikacji stopnia nabycia tych efektów. Wraz z wprowadzeniem nowego programu studiów III stopnia, określono efekty kształcenia oraz odpowiednio przypisano punkty ECTS. W ramach strony internetowej Wydziału funkcjonuje zakładka poświęcona studiom doktoranckim, w której zamieszczane są aktualne dane dotyczące doktorantów i kandydatów na studia doktoranckie. Doktoranci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym wysoko ocenili dostęp do tych informacji. Zamieszczone dane informują o sposobie oceny pracy doktoranta, sprawozdań rocznych, a także hospitacji zajęć prowadzonych przez doktorantów. Dodatkowo te informacje są rozsyłane do doktorantów za pomocą Uniwersyteckiego System Obsługi Studiów. Doktoranci nie potrafili ocenić wiarygodności systemu pod kątem oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Same metody oceny i ich zasady są pozytywnie oceniane przez doktorantów.

Osiągnięcie efektów kształcenia i dobrą jakość kształcenia na studiach podyplomowych zapewnia odpowiednio dobrana merytorycznie i ilościowo kadra dydaktyczna wywodząca się głównie z pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału. Ponadto na doskonalących podyplomowych studiach z zakresu *Biologii sadowej* i *Przygotowania pedagogicznego do nauczania biologii i przyrody* obok własnej kadry naukowo-dydaktycznej, zajęcia prowadzą zewnątrzni specjaliści - praktycy np. eksperci w zakresie kryminalistyki.

Dokumenty dotyczące kształcenia na studiach doktoranckich oraz podyplomowych, w tym programy studiów z zakładanymi celami i efektami kształcenia, sylabusami dla poszczególnych modułów/przedmiotów, jak również wyniki ankietyzacji są dostępne dla słuchaczy studiów.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Treści realizowane w ramach programu studiów doktoranckich na Wydziale Biologii UAM oraz zakres tematyki badawczej realizowanej przez doktorantów są bardzo szerokie i zróżnicowane i obejmują aż 5 dyscyplin z dziedziny nauk biologicznych: biologię, biotechnologię, biochemię, ekologię oraz ochronę środowiska. Efekty kształcenia zdefiniowano w sposób staranny i gruntownie przemyślany. Są przejrzyste, a ich analiza pozwala sobie wyrobić obraz studiów oraz wysokich kompetencji absolwenta. Należy stwierdzić, że zdefiniowane efekty kształcenia są właściwe dla kształcenia na realizowanych studiach doktoranckich, obejmują odpowiedni zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Zakładane efekty kształcenia są realizowane różnorodnymi metodami, w tym także poprzez aktywny udział doktorantów w procesie dydaktycznym i badaniach naukowych. Wysoki poziom naukowy Jednostki oraz bardzo dobra infrastruktura badawcza, a także rozwinięta współpraca międzynarodowa zapewniają możliwość zdobywania przez doktorantów umiejętności w zakresie nowoczesnych metod i technik badawczych oraz publikowania wyników swoich badań w renomowanych międzynarodowych czasopismach naukowych. Doktoranci wysoko oceniają realizowany program kształcenia.

2) Zarówno treści nauczania jak też zakładane efekty kształcenia na studiach podyplomowych odpowiadają wymaganiom rynku pracy i umożliwiają nabycie umiejętności istotnych z punktu widzenia atrakcyjności absolwentów na tym rynku. Udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego Uczelni (potencjalnych pracodawców) w procesie dydaktycznym w sposób znaczący przybliży możliwość zdobycia wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych na rynku pracy.

3) Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych jest znaczący nie tylko w zakresie określania efektów kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych, lecz również w trakcie realizacji procesu dydaktycznego. Program studiów jest doskonały w wyniku bezpośrednich konsultacji prowadzonych na bieżąco z zainteresowanymi stronami jak też podczas konferencji tematycznych oraz poprzez udział przedstawicieli wszystkich grup interesariuszy w odpowiednich ciałach kolegialnych Wydziału.

4) Zarówno na studiach podyplomowych jak i doktoranckich sylabusy przedmiotów objętych programem uwzględniają nakład pracy studenta/słuchacza, któremu została przypisana liczba punktów ECTS zgodnie z obowiązującymi zasadami stosownie do zakładanych efektów kształcenia.

5) System weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych jest bardzo dobrze prowadzony. Jest on przejrzysty i zrozumiały oraz dostępny dla wszystkich zainteresowanych. Dokumenty dotyczące kształcenia na studiach doktoranckich oraz podyplomowych, w tym programy studiów z zakładanymi celami i efektami kształcenia i oceną stopnia ich osiągnięcia, sylabusami dla poszczególnych modułów/przedmiotów, jak również wyniki ankietyzacji są łatwo dostępne dla słuchaczy tych studiów poprzez stronę internetową.

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę dla realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

1) Kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału Biologii UAM składa się ze specjalistów posiadających znaczący dorobek naukowy w różnych dyscyplinach nauk biologicznych, czego odzwierciedleniem jest wzrost liczby uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora. Poza istniejącymi do roku 2010 uprawnieniami w 2 dyscyplinach – biologia i

ekologia, Wydział uzyskał także uprawnienia do doktoryzowania w dyscyplinach biotechnologia i biochemia (2012) oraz ostatnio w zakresie ochrony środowiska (2013). Wydział posiada również uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w 2 dyscyplinach (biologia i ekologia).

Polityka kadrowa prowadzona na Wydziale służy rozwojowi kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracowników. Widocznym efektem właściwie ukierunkowanej polityki kadrowej jest podwojona w ciągu ostatnich 4 lat (2010-14) liczba doktorów habilitowanych (z 34 do 69). Władze Wydziału stworzyły warunki stymulujące dynamiczny rozwój młodych pracowników nauki – adiunktów, co owocuje szybkim czasem uzyskiwania przez nich stopnia doktora habilitowanego (nawet w ciągu 4-6 lat). W ostatnich 5 latach na Wydziale promowano corocznie znaczną liczbę doktorów (średnio 15/rok) oraz doktorów habilitowanych (średnio 13/rok). Liczba profesorów tytularnych na Wydziale jest stabilna; corocznie średnio 2 osoby uzyskiwały tytuł profesora w ciągu ostatnich 5 lat.

W latach 2010-14 liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale Biologii UAM wzrosła o 25 osób (12%), co jest trendem wyjątkowym na tle innych jednostek uniwersyteckich w kraju. Wzrost liczbowy kadry dowodzi skuteczności pozyskiwania przez Wydział funduszy na zatrudnianie nowych pracowników w ramach realizowanych projektów badawczych.

W spotkaniu Zespołu Oceniającego PKA z pracownikami naukowo-dydaktycznymi uczestniczyła liczna grupa nauczycieli akademickich. W opinii tej grupy pracowników siłą Wydziału jest wysoki poziom naukowy Jednostki osiągnięty poprzez realizowaną przez Władze politykę stymulowania rozwoju naukowego kadry, intensywne pozyskiwanie funduszy na projekty badawcze (krajowe i zagraniczne), współpracę z innymi jednostkami badawczymi w kraju i za granicą oraz staże badawcze w jednostkach zagranicznych. Zebrani podkreślili wagę jaką dla pozycji naukowej Jednostki mają nowopowstające na Wydziale zespoły badawcze tworzone dzięki zatrudnianiu specjalistów z innych ośrodków, w tym z zagranicy. Podkreślano egalitarną strukturę Wydziału zapewniającą dostęp do infrastruktury badawczej wszystkim pracownikom (między innymi poprzez działanie pracowni ogólnowydziałowych). Zebrani zgodzili się z opinią, że dla oceny okresowej pracownika podstawowe znaczenie ma dorobek naukowy, a w mniejszym stopniu działalność dydaktyczna i organizacyjna. Ta asymetria w udziale nauki i dydaktyki w ocenach pracowników ma swe źródło w systemie finansowania jednostek, w którym dotacje przyznawaną przez MNiSW określa przede wszystkim pozycja naukowa jednostki. Zebrani deklarowali, że poza doskonaleniem w zakresie nauki, pracownicy mają możliwość podnoszenia także jakości swej pracy dydaktycznej. Służą temu liczne szkolenia poświęcone

problemom dydaktyki oraz wyjazdy/staże zagraniczne o profilu naukowo-dydaktycznym, z których korzysta kadra Wydziału.

W budowaniu wysokiej jakości nauki i dydaktyki na Wydziale Biologii UAM biorą udział także pracownicy techniczni, którzy włączani są we wszystkie działania podejmowane w Jednostce. Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pracownicy techniczni potwierdzili swój udział w tworzeniu strategii Wydziału, oraz możliwości rozwoju naukowego i podnoszenia kwalifikacji, jakie stwarzają im Władze Wydziału. Pracownicy techniczni uczestniczą w realizacji badań, co skutkuje ich współautorstwem w publikacjach. Ponadto dla pracowników technicznych dostępne są bezpłatne kursy języka angielskiego oraz szkolenia z zakresu pozyskiwania zewnętrznych funduszy.

Na ocenianym Wydziale działa skuteczna procedura doboru kadry naukowo-dydaktycznej dla właściwej realizacji oferty dydaktycznej, w której podstawowe kryterium to zgodność specjalności naukowej nauczyciela akademickiego z treściami prowadzonych zajęć oraz możliwość zrealizowania zakładanych efektów kształcenia. Do prowadzenia zajęć wykraczających zakresem poza specjalności naukowe reprezentowane na Wydziale zapraszani są pracownicy innych jednostek UAM, eksperci zewnętrzni z innych ośrodków naukowo-badawczych lub z tzw. otoczenia społeczno-gospodarczego Uczelni. Przykładem mogą być przedmioty pozabiologiczne (chemia, fizyka, matematyka, języki obce) oraz specjalistyczne o charakterze aplikacyjnym, np. *Przygotowanie do pracy zawodowej* – na I stopniu Biologii, Ochrony środowiska i Biotechnologii; *Europejskie prawo ochrony środowiska* – Ochrona Środowiska, II stopień; *Kreatywność i przedsiębiorczość* – Biologia, II stopień; *Kształcenie psychopedagogiczne* - st. doktoranckie).

Jakość działań dydaktycznych kadry monitorowana jest poprzez hospitacje zajęć prowadzone w trakcie każdego cyklu kształcenia. Uwagi z hospitacji są przekazywane osobie zainteresowanej celem określenia działań korygujących/naprawczych w kolejnym cyklu kształcenia. Właściwemu doborowi kadry służą także ankiety wypełniane przez studentów i absolwentów studiów wyższych, doktoranckich i podyplomowych. Anonimową ankietę oceniającą działalność dydaktyczną nauczyciela akademickiego przeprowadza się po każdym zakończonym cyklu kształcenia. Ankiety wypełniane są elektronicznie, co niestety skutkuje niskim udziałem studentów, szczególnie na poziomie studiów I i II stopnia. Jednocześnie nauczyciele akademicy obecni na spotkaniu z Zespołem wskazywali na ankiety jako cenne źródło informacji pomocne w ulepszaniu treści zajęć i doskonaleniu się nauczycieli akademickich. Ponadto dydaktycy podkreślali, że w ankietach pojawiają się często uwagi krytyczne, co przy niskiej liczbie wypełnianych ankiet wydaje się sugerować, że ankiety wypełniają przede wszystkim osoby niezadowolone. Zebrani sugerowali, że

reprezentatywność ankiet poprawiłby powrót do tradycyjnego „papierowego” sposobu zbierania anonimowych opinii.

2) Wydział posiada bardzo dobrze wyposażoną bazę naukową i dydaktyczną, która warunkuje wysoki poziom i różnorodność prowadzonych badań w dyscyplinach, w których specjalizuje się kadra naukowa oraz pozwala na prowadzenie szerokiego i nowoczesnego kształcenia na wszystkich poziomach i formach studiów. Z ogólnowydziałowych pracowni wyposażonych w zaawansowaną aparaturę naukową korzysta nie tylko kadra, lecz także studenci wszystkich form i poziomów studiów. Bardzo dobry dostęp do nowoczesnego sprzętu badawczego podkreślali na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA doktoranci Wydziału. Pewne uwagi co do braków w drobnym sprzęcie udostępnianym na zajęciach kursowych zgłaszali studenci niższego stopnia (licencjat), jednak wydaje się, że sytuacje takie są wyjątkiem. Zespół Oceniający wizytował wybrane pracownie naukowe i dydaktyczne na Wydziale Biologii UAM i w jego ocenie jakość ich wyposażenia w nowoczesną aparaturę badawczą znacznie przewyższa przeciętne standardy krajowe, zaś w niektórych przypadkach jest na światowym poziomie. Zdaniem Zespołu Oceniającego infrastruktura naukowa i dydaktyczna, jaką dysponuje Wydział, spełnia z nawiązką wszystkie wymagania wynikające ze specyfiki prowadzonych studiów i z pewnością umożliwi osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia na wszystkich kierunkach i poziomach studiów prowadzonych na Wydziale.

Na Wydziale działa sprawny system weryfikacji stanu i potrzeb w zakresie bazy dydaktyczno-badawczej niezbędnej do prawidłowej realizacji procesu kształcenia, a nadzór ogólny w tym zakresie sprawuje Prodziekan ds. Infrastruktury. W jednostce powołano komórki administracyjne czuwające nad techniczną sprawnością bazy dydaktyczno-badawczej, np. Komisja ds. Aparatury odpowiedzialna jest za zakup aparatury, a zespół zaplecza dydaktycznego nadzoruje stan wyposażenia sal i laboratoriów dydaktycznych.

W ramach współpracy z interesariuszami zewnętrznymi niektóre zajęcia dydaktyczne odbywają się poza terenem Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W ramach zajęć „Przygotowanie do pracy zawodowej” studenci kierunku Biotechnologia wizytują firmy biotechnologiczne znajdujące się na terenie Poznania, głównie w Parku Naukowo-Technologicznym, takie jak: NOVAZYM Polska, Centrum Badań DNA w Poznaniu oraz Genesis sp. z o.o. Podczas odbywania takich zajęć mają możliwość zapoznania się z nowoczesną aparaturą i możliwościami jej wykorzystywania. Dowiadują się także o możliwości odbywania praktyk, staży, jak również podjęcia pracy oraz wymaganiach pracodawcy stawianych absolwentom. Studenci zapoznają się z funkcjonowaniem firm i specyfiką pracy. W trakcie tych spotkań rozmawiają bezpośrednio z założycielami tych firm,

od których uzyskują niezbędną wiedzę w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Niektóre zajęcia prowadzone są przez praktyków - przykładami mogą być: „*Europejskie prawo ochrony środowiska*”, „*Prawne i praktyczne aspekty Natura 2000*” - zajęcia prowadzone przez przedstawiciela kancelarii prawnej, „*Finansowe, prawne i etyczne aspekty gospodarki opartej na wiedzy*” – zajęcia prowadzone przez przedstawiciela firmy Biowatt S. A., „*Przygotowania do pracy zawodowej*” – zajęcia prowadzone przez przedstawicieli: Ośrodka Szkolenia i Doradztwa w Poznaniu, Plus Edukacja Sp. z o.o., Ośrodka Doradczo-Szkoleniowy Wydz. Działalności Gospodarczej, Urzędu Miasta Poznania, Wydziału Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Poznania i innych. Zajęcia prowadzone przez praktyków są bardziej wiarygodne dla studentów. Omawianie rozwiązań teoretycznych i odnoszenie ich do doświadczeń praktycznych prowadzącego ułatwia studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Metody dydaktyczne takich pracowników częściej są związane z kształceniem umiejętności i kompetencji społecznych.

Warte podkreślenia jest także, że na Wydziale Biologii UAM zatrudniona jest grupa nauczycieli akademickich, którzy zdobyli kwalifikacje w różnego rodzaju instytucjach i firmach, które są potencjalnymi pracodawcami dla absolwentów studiów realizowanych w jednostce. Przykładami miejsc podnoszenia kwalifikacji nauczycieli akademickich Wydziału mogą być: II Liceum Ogólnokształcącym w Poznaniu, Wielkopolski Park Narodowy, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) i Instytut Ochrony Przyrody PAN, Zespół Szkół Urszulańskich w Poznaniu, Liceum Ogólnokształcące Sióstr Urszulanek U. Rz. w Poznaniu, Firma „Aerator” i inne.

3) Wysokość dotacji dydaktycznej jaką uzyskuje Wydział Biologii ustala w uchwale budżetowej Senat UAM. Rada Wydziału na wniosek Dziekana dokonuje rozdziału tej dotacji pomiędzy jednostki Wydziału według ustalonego algorytmu. Wydział uzyskuje także dotację MNiSW celowaną na rozwój młodej kadry, w tym doktorantów. Środki z tej dotacji rozdzielane są w trybie konkursu wg kryteriów przyjętych przez RW.

Niezależnie od otrzymywania dotacji stałych Wydział wyróżnia się wybitną aktywnością i skutecznością na polu pozyskiwania funduszy zewnętrznych, pochodzących zarówno ze źródeł europejskich (EFS), jak i krajowych (NCN, MNiSW i FNP). Działania te wpisują się w jeden z głównych celów strategicznych Wydziału, którym jest intensywne pozyskiwanie dodatkowych środków, między innymi na rozwój kształcenia. Wśród jednostek reprezentujących nauki o życiu Wydział uzyskał w kraju pozycję lidera pod względem liczby pozyskanych środków zewnętrznych na badania naukowe oraz rozwój i doskonalenie kształcenia. Podczas spotkania z kierownikami projektów badawczych Zespół Oceniający

miał możliwość zapoznania się z realizowanymi obecnie na WB projektami o charakterze naukowo-dydaktycznym finansowanymi z pozyskanych środków zewnętrznych. Na wyróżniającą aktywność Wydziału w zakresie zdobywania funduszy na podnoszenie jakości kształcenia wskazują między innymi takie projekty finansowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, jak: „*Newton też był uczniem*” - program akademickiego wsparcia szkolnego ruchu naukowego, kierunki zamawiane - „*Studia na Biotechnologii i Ochronie Środowiska UAM drogą do sukcesu zawodowego*” ; „*Szkola i Uniwersytet*” (podniesienie jakości praktyk pedagogicznych); „*UAM: Unikatowy Absolwent=Możliwości - Wzrost potencjału dydaktycznego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza poprzez proinnowacyjne kształcenie w języku angielskim, interdyscyplinarność, e-learning, inwestycje w kadry*” (np. uruchomienie na WB kierunku Biotechnologia oraz Ochrona środowiska -studiów II stopnia w j. angielskim; Interdyscyplinarne Studia Doktoranckie – WB prowadzi studia razem z Wydziałem Nauk Geograficznych i Geologicznych); platforma kształcenia na odległość); „*Międzynarodowe studia doktoranckie*” - „*From genome to phenotype: a multidisciplinary approach to functional genomics*”. Bardzo ciekawa inicjatywa - to 2-letni projekt „Wiedza dla eksperta”, w ramach których utworzono nowe kierunki studiów podyplomowych na UAM, w tym na WB uruchomiono studia w zakresie ochrony środowiska, których program kształcenia jest ukierunkowany na praktykę.

Na wyróżnienie zasługuje fakt, że aktywność w pozyskiwaniu zewnętrznych środków dla realizacji cennych inicjatyw wykazuje też młoda kadra oraz studenci. Przykładem jest grant pozyskany w ramach Uniwersytetu Młodych Wynalazców przez młodego doktora, a którego beneficjentami są licealiści oraz znaczna liczba (8) Diamentowych Grantów uzyskanych przez studentów Wydziału. Znaczne fundusze Wydział pozyskuje z NCN i FNP, w tym w ramach konkursów ETIUDA (7), PRELUDIUM (28), SYMFONIA, TEAM (2) oraz MAESTRO (2). Ponadto, od roku 2014 Wydział legitymuje się także prestiżowym statusem KNOW, który uzyskało Poznańskie Konsorcjum RNA (WB i Instytut Chemii Bioorganicznej PAN). Przytoczone powyżej przykłady szerokich działań Wydziału mających na celu wspieranie dydaktyki funduszami zewnętrznymi dowodzą, że w Jednostce w sposób wyróżniający realizowane są liczne zadania projakościowe.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego⁴ wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Polityka kadrowa prowadzona na Wydziale Biologii UAM motywuje pracowników naukowo-dydaktycznych, a także technicznych, do podnoszenia i rozwoju kwalifikacji zawodowych. Na ocenianym Wydziale działa skuteczna procedura doboru kadry naukowo-dydaktycznej dla właściwej realizacji oferty dydaktycznej, w której podstawowym kryterium jest zgodność specjalności naukowej nauczyciela akademickiego z treściami prowadzonych

zajęć oraz możliwość zrealizowania zakładanych efektów kształcenia. Widocznym efektem właściwie ukierunkowanej polityki kadrowej jest dynamiczny rozwój kadry naukowo-dydaktycznej i obserwowany w ostatnich latach wzrost zatrudnienia w tej grupie pracowników, co świadczy o skutecznym pozyskiwaniu przez Wydział środków finansowych ze źródeł zewnętrznych.

2) Nowoczesna infrastruktura dydaktyczna Wydziału zapewnia studentom wyróżniające warunki dla realizowania zajęć dydaktycznych, co zapewnia osiągnięcie zakładanych w programach kształcenia efektów kształcenia. W celu realizacji procesu dydaktycznego Wydział wykorzystuje nie tylko zasoby własnej infrastruktury naukowej, lecz również organizuje zajęcia dydaktyczne dla studentów w instytucjach i firmach zewnętrznych, dając w ten sposób możliwość zapoznania się z posiadaną przez nie aparaturą i możliwościami jej wykorzystania w praktyce.

3) Polityka finansowa jednostki jest klarowna, stabilna i silnie ukierunkowana na pozyskiwanie dodatkowych środków w ramach zewnętrznych konkursów. Skuteczne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych jest aktualnie bardzo mocną stroną Wydziału.

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Wydział Biologii (WB) jest jednym z wiodących spośród 15 Wydziałów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wyróżnia się on pod względem jakości i poziomu prowadzonych badań naukowych, jest liderem w pozyskiwaniu środków finansowych na ich realizację oraz, co zasługuje na podkreślenie, stanowi przykład umiejętności łączenia wysokiej jakości badań naukowych z procesem dydaktycznym. WB UAM jest jedną z najlepszych jednostek naukowych w Polsce, jest też rozpoznawalny i dobrze postrzegany za granicą. O silnej pozycji WB świadczy bardzo wysoka pozycja (4 miejsce na 23 jednostki) wśród posiadających kategorię naukową A na lata 2013-2016. Ponadto, WB współtworząc z Instytutem Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu „Poznańskie Konsorcjum RNA” uzyskał w 2014 status Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego (KNOW) w grupie nauk o życiu. Umożliwi to w najbliższych kilku latach stworzenie jeszcze lepszych warunków do pracy naukowo-dydaktycznej na WB oraz nada zupełnie nową jakość w łączeniu badań naukowych z procesem dydaktycznym.

W chwili obecnej Wydział Biologii UAM posiada następujące uprawnienia do nadawania stopni naukowych w dziedzinie nauk biologicznych: doktora habilitowanego w dwóch dyscyplinach: biologia i ekologia oraz doktora w pięciu dyscyplinach: biologia, ekologia, biotechnologia, biochemia, ochrona środowiska. Posiadane przez WB uprawnienia umożliwiają i zarazem gwarantują dynamiczny rozwój naukowy, czego doskonale widocznym przejawem jest dwukrotny wzrost liczby doktorów habilitowanych w 2014 (69) w porównaniu z rokiem 2010 (34).

Struktura organizacyjna WB UAM wynika z szerokiego spektrum zainteresowań naukowych pracowników, w tym 223 nauczycieli akademickich zatrudnionych w podstawowym miejscu pracy. W skład Wydziału Biologii UAM wchodzi cztery Instytuty:

Antropologii, Biologii Eksperymentalnej, Biologii Molekularnej i Biotechnologii oraz Instytut Biologii Środowiska. Ponadto, na WB sprawnie funkcjonuje 6 Wydziałowych Pracowni: Biologicznych Informacji Przestrzennych, Dydaktyki i Ochrony Przyrody, Izotopowa, Mikroskopii Elektronowej i Konfokalnej, Technik Biologii Molekularnej, Fitotronowa oraz Zbiory Przyrodnicze i Biblioteka WB. Wymienione jednostki prowadzą działalność naukowo-badawczą i dydaktyczną w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych związanych z oferowanymi studiami, a wyniki tych badań oraz najnowsze osiągnięcia badawcze w danym obszarze wykorzystywane są w procesie dydaktycznym. Sprzyja to również podnoszeniu kwalifikacji kadry oraz przyczynia się popularyzacji nauki.

Badania naukowe prowadzone przez WB UAM mieszczą się we wszystkich dyscyplinach dziedziny nauk biologicznych tj. biologii, ekologii, biochemii, biotechnologii, mikrobiologii i ochrony środowiska i odzwierciedlają zainteresowania pracowników poszczególnych Instytutów i ich specjalności naukowe. Jak podkreślają Autorzy Raportu Samooceny, działalność naukowa pracowników WB UAM istotnie wpisuje się w rozwój nauk biologicznych na wszystkich jej poziomach, od molekularnego, przez komórkowy i organizmalny aż po populacyjny, ekosystemalny oraz wyższy. Nowoczesne podejście w badaniach przejawia się w formułowaniu i testowaniu hipotez w aspekcie ewolucyjnym a także poprzez implementację najnowszych technik biologii molekularnej i towarzyszące jej narzędzia bioinformatyczne.

Za istotne atuty WB UAM wyróżniające go na tle podobnych jednostek w kraju i świadczące o jego silnej pozycji i potencjale naukowym należy uznać: (1) wcześniej wspomniane sześć wydziałowych pracowni, które są nowoczesnie zarządzane, przez co umożliwiają egalitarny dostęp do aparatury naukowo-badawczej, (2) wizjonerską politykę zatrudniania wybitnych naukowców, w tym po długotrwałym pobycie zagranicznym i stworzenie im, jako liderom, optymalnych warunków do zakładania nowych grup badawczych oraz (3) wydziałowy system dostosowywania zakresu obciążeń dydaktycznych („elastyczne pensum”) stosowany adekwatnie do skali osiągnięć naukowych, liczby i wartości realizowanych grantów badawczych. Walory te, szczególnie znaczną dynamikę tworzenia grup badawczych realizujących nową tematykę badań, podkreślali zarówno pracownicy jak i doktoranci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym. Efektem takiej, przemyślanej polityki kształtowania poziomu badań naukowych i rozwoju kadry są liczne i znaczące osiągnięcia naukowo-badawcze, mające swoje odzwierciedlenie w liczbie i jakości opublikowanych prac w renomowanych czasopismach. W latach 2009-2012 pracownicy WB UAM opublikowali 1267 prac, w tym 1010 publikacji w czasopismach naukowych i 257 książek i rozdziałów w monografiach. Wyraźnie widoczny jest wzrost liczby publikacji w

najlepszych czasopismach z katalogu JCR w kolejnych latach. W porównaniu z latami 2009-2010 (średnio 130 prac z JCR), w roku 2013 liczba ta niemal podwoiła się (222 publikacje). Znaczny odsetek tych prac powstał dzięki udziałowi i zaangażowaniu studentów i doktorantów w proces badawczy, bo aż 305 artykułów z katalogu JCR. W latach 2011-2014 powstało też ponad 100 innych publikacji, 19 rozdziałów w monografiach anglojęzycznych a także 52 rozdziały w monografiach opublikowanych w języku polskim. Daje to imponującą liczbę 499 publikacji z udziałem studentów i doktorantów w omawianym okresie. Zaangażowanie studentów i doktorantów w badania naukowe jest więc bardzo duże. Widać to było także podczas wizytacji, gdy wyraźnie dało się odczuć atmosferę sprzyjającą rozwojowi nauki oraz twórcze relacje edukacyjne i naukowe między nauczycielami akademickimi a studentami i doktorantami.

O wysokiej pozycji naukowej WB UAM w skali kraju świadczy nie tylko liczba publikacji, ale też ich jakość oraz wyniki analizy scjentometrycznej. Wyliczony za lata 2009-2012 indeks Hirscha WB UAM wynosi 20. Na Wydziale pracuje pięciu pracowników naukowo-dydaktycznych z indeksem Hirscha przekraczającym 20, a troje z nich ma liczbę cytowań opublikowanych przez nich prac naukowych przekraczającą dwa tysiące. W grupie 622 prac opublikowanych w czasopismach z katalogu JCR w latach 2009-2012 niemal dwieście publikacji to prace w czasopismach z Q1 (pierwszego kwartyłu) różnych kategorii katalogu JCR. Godnym odnotowania jest fakt, że na WB UAM pracuje 14 redaktorów dwudziestu czasopism naukowych z katalogu JCR (w tym jeden redaktor naczelny). W dorobku WB UAM znajduje się też bardzo duża liczba prac związanych z działalnością pracowników na rzecz społeczności naukowej i akademickiej. Są to liczne recenzje rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, wniosków o profesury, recenzje wydawnicze oraz różnego typu projektów badawczych skierowanych do MNiSW, NCN lub innych źródeł. W gronie pracowników WB UAM obecni są eksperci Komisji Europejskiej, którzy oceniali projekty badawcze w ramach 5., 6. i 7. Programu Ramowego UE, czy też recenzenci projektów badawczych NSF (USA) lub innych agend zagranicznych. Dzięki wysokim kompetencjom i szerokiemu spektrum naukowo-badawczemu, bardzo duża jest liczba ekspertyz przygotowywanych na zlecenie MNiSW i innych ministerstw (np. Środowiska), czy też innych instytucji rządowych, urzędów administracji państwowej lub samorządowej różnego szczebla.

Tak liczne i znaczące badania naukowe nie byłyby możliwe bez adekwatnego poziomu finansowania ze środków budżetowych oraz grantów i projektów badawczych. Dane zaprezentowane w Raporcie Samooceny wskazują, że w kilku ostatnich latach środki uzyskiwane w ramach dotacji na działalność statutową, w tym na rozwój młodej kadry

naukowej i doktorantów, zostały wykorzystane m.in. do przeprowadzenia ponad 40 projektów badawczych, na kształtowanie rozwijających się specjalizacji naukowych jednostek organizacyjnych WB oraz w celu rozwoju nowych kierunków kształcenia. Z puli tej sfinansowane zostało również kilkadziesiąt projektów badawczych słuchaczy II roku studiów doktoranckich. Co istotne, finansowanie przyznane było w trybie konkursowym jako granty Dziekana Wydziału Biologii. W tym samym okresie zrealizowano również kilkanaście projektów finansowanych przez jednostki gospodarcze.

Coroczne statystyki projektów badawczych prowadzone w UAM pokazują wiodącą pozycję WB w stosunku do pozostałych jednostek uniwersyteckich. W Raporcie Samooceny podano, że w styczniu 2011 WB realizował 100 projektów badawczych na kwotę ponad 17 mln zł, co kwotowo stanowiło 27,38% wszystkich projektów realizowanych w UAM. Natomiast w kolejnych latach WB realizował 121 (2012), 115 (2013), 116 (2014) grantów. Wynik ten plasuje WB na I pozycji beneficjentów grantów w UAM. Uzyskiwane kwoty dofinansowania stanowią powyżej 24% wszystkich środków uzyskanych przez UAM z grantów. Obecnie (stan na 26.11.2014r.) pracownicy WB realizują 115 projektów badawczych na kwotę ponad 44 mln zł. Na podstawie wyników najnowszego konkursu NCN (OPUS7, SONATA7, PRELUDIUM7) należy sądzić, że liczba ta wzrośnie o kolejnych 6 projektów. Dwa projekty badawcze zostały uzyskane w najbardziej prestiżowym konkursie NCN – MAESTRO. W roku 2014 WB znalazł się w konsorcjum, któremu przyznano grant w konkursie NCN SYMFONIA. Warty odnotowania jest też uzyskanie przez pracownika WB w tym samym roku projektu MISTRZ finansowanego przez FNP.

W trakcie spotkań Zespołu Oceniającego PKA ze studentami, doktorantami i pracownikami naukowo-dydaktycznymi oraz technicznymi, specjalistami ds. aparatury i administracyjnymi WB UAM ustalono, że studenci są aktywni naukowo i organizacyjnie, o czym świadczy przyznanych przez MNiSW 8 diamentowych grantów. Doktoranci i młodzi pracownicy nauki WB bardzo skutecznie pozyskują finansowanie w ramach projektu PRELUDIUM w NCN, co przekłada się na 40% łącznej kwoty uzyskanej przez UAM z tego źródła. Ponadto, w konkursie SYMFONIA 2 finansowanie ma zapewnione 4 doktorantów i dwie osoby na tzw. Post-Doc, a z 19 projektów ETIUDA, 7 jest umiejscowionych na WB. Doktoranci w czasie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA bardzo pozytywnie wypowiadali się o opiece ze strony swoich promotorów w zakresie organizacji prac badawczych, twórczej i partnerskiej relacji a także zapewnienia im środków na ten cel. Tak dynamiczny i zróżnicowany strumień finansowania pozwala swobodnie rozwijać badania naukowe w obszarze zainteresowań pracowników WB, daje możliwość angażowania studentów i doktorantów oraz, co zasługuje na uznanie, zapewnia wzrost liczby

zatrudnionych pracowników pomimo obserwowanego spadku liczby studentów. Według informacji z Raportu Samooceny liczba nauczycieli akademickich w ostatnich kilku latach wzrosła o około 12%, dzięki czemu pozycja WB w strukturze UAM została wzmocniona. Jest to skutkiem mądrej polityki zatrudnienia prowadzonej w Uczelni, w której pod uwagę brane są osiągnięcia naukowe i dydaktyczne podstawowych jednostek organizacyjnych oraz poszczególnych osób. W ramach realizacji projektów badawczych (grantów) zatrudniani są nowi pracownicy: głównie adiunkci, rzadziej asystenci.

Międzynarodowe badania na Wydziale Biologii UAM mają swoje miejsce w strategii rozwoju wydziału i rzeczywiście są szeroko rozpowszechnione. W dokumencie Raportu Samooceny WB przedstawiono także informacje o realizacji projektów badawczych finansowanych z grantów międzynarodowych, wśród których jest kilka projektów finansowanych przez Komisję Europejską: EURASNET (The European Alternative Splicing Network), CONTRASTRESS (7PR, Marie Curie Actions), EVOLGEN (7PR, IRSES), HIALINE (7PR, EAHC). Na WB realizowane są ponadto badania finansowane w ramach COST (FA605, FA1103 oraz ES603). Zakończony został projekt ADOPOLNOR, finansowany w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Pracownicy WB znaleźli się w konsorcjach rozpoczynających realizację projektów przyznanych w programie HORYZONT 2020: Drug_FXSPreMut (2014-2018) oraz FLORA ROBOTICA (2014-2019). WB i jego jednostki są członkami konsorcjów, które realizowały lub realizują projekty badawcze w ramach PO IG 2.1. (Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii), PO IG 2.2 (NanoBioGeo), PO IG 1.3.1 (POLAPGEN-BD). WB realizuje projekty ze środków EFS: Międzynarodowe Studia Doktoranckie (MPD), dwa projekty TEAM, FOCUS oraz HOMING PLUS. Wymiernym efektem końcowym współpracy międzynarodowej są liczne publikacje w czołowych zagranicznych czasopismach naukowych. Ważnym elementem naukowej współpracy międzynarodowej Wydziału są też regularnie odbywające się konferencje międzynarodowe.

Badania prowadzone przez Wydział Biologii UAM należą do unikatowych w skali kraju, a w niektórych dziedzinach również na arenie międzynarodowej. Siedzibą WB jest budynek Collegium Biologicum zlokalizowany na terenie kampusu Morasko, gdzie w jednym budynku zlokalizowane są wszystkie jednostki naukowo-dydaktycznym Wydziału. Część naukowa i odpowiadająca jej baza laboratoryjna WB to 6 wydziałowych, znakomicie wyposażonych specjalistycznych pracowni mających charakter otwarty. Pracownie specjalistyczne funkcjonują też w ramach niektórych instytutów: (1) pracownia mikroskopowa, która jest wyposażona w jeden z najnowocześniejszych w kraju mikroskopów konfokalnych, (2) zautomatyzowana pracownia „In Vitro” wraz z systemem przechowywania

prób w ciekłym azocie, (3) technologii wysokoprzepustowych, specjalizującą się w NGS (ang. Next Generation Sequencing), (4) skanowania 3D, umożliwiającą digitalizację zbiorów przyrodniczych; (5) pracownię pozwalającą na wprowadzanie na teren Wydziału różnorodnych próbek biologicznych. WB jest członkiem trzech konsorcjów, które umieszczone zostały na Polskiej Mapie Drogowej Infrastruktury Badawczej.

Doktoranci oraz studenci w trakcie realizacji prac naukowo-badawczych korzystają z wspomnianej aparatury badawczej będącej na wyposażeniu WB UAM, z zasobów i wsparcia technicznego pracowni ogólnowydziałowych, jak również z zasobów bibliotecznych zlokalizowanych w części dydaktycznej. Wydział współpracuje także z jednostkami pozawydziałowymi Uniwersytetu: z Ogrodem Botanicznym w Poznaniu, Stacją Ekologiczną w Jeziorach, Stacją Monitoringu Przyrodniczego w Białej Górze i w Storkowie. Doktoranci mają też możliwość realizowania swoich badań poza macierzystą Uczelnią w ramach współpracy Wydziału z wieloma krajowymi i zagranicznymi instytucjami naukowymi. W efekcie, WB UAM stwarza doktorantom i magistrantom bardzo dobre warunki do prowadzenia badań naukowych oraz zapewnia źródła ich finansowania, a także umożliwia podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez udział w stażach i praktykach krajowych i zagranicznych. Dzięki uczestnictwu w kreatywnych zespołach badawczych doktoranci nabywają niezbędnych umiejętności do samodzielnej pracy naukowej. Wydział wspiera i promuje aktywność młodych, wyróżniających się doktorantów i magistrantów oraz licencjuszy. W oparciu o ich osiągnięcia tworzone są rankingi stanowiące podstawą przyznawania stypendiów, nagród i finansowania dalszych badań. Koło Naukowe Przyrodników prowadzi pod kierunkiem opiekunów badania naukowe, organizuje też środowiskowe i ogólnopolskie konferencje naukowe i podejmuje działania popularyzujące naukę i promujące WB.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego ⁴ wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Poziom działalności naukowo-badawczej Wydziału Biologii UAM jest bardzo wysoki. Fakt ten potwierdza znacząca i systematycznie rosnąca liczba publikacji w renomowanych czasopismach z katalogu JCR. Tematyka prac badawczych jest wyraźnie powiązana z kształceniem na poszczególnych kierunkach i poziomach studiów. Liczba projektów finansowanych przez MNiSW, NCN i źródła zagraniczne, a także udział doktorantów i studentów, w tym członków kół naukowych w badaniach prowadzonych przez Wydział Biologii UAM są imponujące (w tym 8 diamentowych grantów). Studenci i doktoranci są aktywnie angażowani do silnych i kreatywnych zespołów badawczych w obrębie WB, jak i do projektów międzynarodowych, a ich badania naukowe realizowane są na najwyższym krajowym i światowym poziomie. Świadczą o tym liczne publikacje naukowe w wysoko punktowanych czasopismach. Dzięki sprzyjającym warunkom pracy i kreatywności oraz pasji zespołów badawczych a także dostępowi do nowoczesnej aparatury, WB UAM stwarza dla

doktorantów i studentów wzorowe warunki do prowadzenia badań naukowych, rozwoju intelektualnego i pracy w zespole.

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

1) Wydział Biologii UAM od wielu lat przywiązuje dużą wagę do współpracy międzynarodowej i jest w pełni świadom roli takiej współpracy w działalności naukowo-dydaktycznej. Z informacji zawartych w Raporcie Samooceny WB wynika, że od roku 2010 międzynarodowa wymiana studentów i współpraca zagraniczna nabiera coraz większego znaczenia, a proces internacjonalizacji stanowi ważny element rozwoju WB. Na proces ten składają się działania na poziomie WB, instytutów WB, zakładów i pracowni a także indywidualnych pracowników i doktorantów Wydziału. Proces ten jest również korzystny dla studentów, ponieważ dzięki temu są oni na bieżąco zapoznawani z najnowszymi osiągnięciami i nowoczesnymi technologiami. Sami studenci również dosyć intensywnie uczestniczą w wyjazdach zagranicznych, głównie w ramach Erasmus i Erasmus Plus. Wśród krajów, z którymi realizowana jest wymiana międzynarodowa i prowadzone wspólne projekty naukowe znajdują się m. in: Niemcy, USA, Wielka Brytanię, Czechy, Słowacja, Litwa, Portugalia, Federacja Rosyjską, Chorwacja, a także Iran, Tajwan, Indonezja.

Studenci dobrze oceniają zarówno ofertę wymian międzynarodowych przedstawioną przez Wydział, jak i kompetencje osób zajmujących się wymianami. W latach 2010-2014 w ramach programu ERASMUS na studia lub praktyki do wielu krajów Europy wyjechało 157 studentów WB a przyjechało 62 studentów z zagranicy, co należy uznać za liczbę wyróżniającą. Jednostka podejmuje skuteczne działania mające na celu zachęcenie studentów do udziału w wymianach międzynarodowych. Poza informacjami na internetowej stronie wydziałowej oraz materiałami promocyjnymi, organizowany jest „Erasmus Day”, podczas którego poruszane są wszystkie zagadnienia związane z programem wymian, a o swoich doświadczeniach opowiadają studenci, którzy uczestniczyli już w projekcie. Należy zarekomendować kontynuowanie tej dobrej praktyki w przyszłości. Studenci mają

możliwość udziału w międzynarodowych konferencjach oraz wyjazdach zagranicznych, przede wszystkim w ramach koła naukowego. Studenci dobrze oceniają te możliwości i chętnie z nich korzystają. Jednostka oferuje w tym zakresie wsparcie finansowe, pozwalające na zredukowanie indywidualnych kosztów ponoszonych w związku z wyjazdami.

Także doktoranci Wydziału dobrze oceniają stwarzane im możliwości uczestniczenia w programach wymiany międzynarodowej. Informacje o możliwości wymiany są wysyłane

droga elektroniczną oraz umieszczane na stronie internetowej i w gablotach znajdujących na Wydziale. Dodatkowo doktoranci mogą korzystać z krótkich wyjazdów i staży oferowanych przez Wydział w ramach umów z jednostkami badawczymi za granicą. W przypadku zainteresowania wyjazdem doktoranci mogą zgłaszać własne uwagi i propozycje wyjazdów. Brak większego zainteresowania ze strony doktorantów wymianą międzynarodową spowodowany jest specyfiką prowadzonych badań, które często są indywidualne, lub obejmują zagadnienia niezwiązane z koniecznością wyjazdu.

2) Na podkreślenie zasługuje fakt, że znaczny odsetek wyjazdów zagranicznych ma charakter nie tylko naukowy, ale mają one również wpływ na proces dydaktyczny, formułowanie i realizację programów kształcenia oraz jego efektów. Dobrymi przykładami mogą być tutaj: (1) współpraca naukowa, dydaktyczna, organizacyjna i popularyzująca naukę z ponad 200 jednostkami i organizacjami skupionymi w EPSO (European Plant Science Organization), (2) utworzenie zespołu roboczego ds. opracowania wyodrębnionej ścieżki dydaktycznej w ramach istniejących kierunków kształcenia: Environmental Management (CAU) i Environmental Protection (UAM) wraz z partnerem - Christian-Albrechts-Universität Kiel, Niemcy, (3) badania naukowe związane z tematyką zajęć prowadzonymi w ramach programu studiów na kierunku bioinformatyka oraz w ramach AMU-PIE – we współpracy z Instytutem Neuroinformatyki Uniwersytetu i Politechniki w Zurychu w Szwajcarii oraz w Paryżu, Francja a także (4) współpraca w zakresie dydaktyki i badań naukowych z University of Massachusetts, Lowell, USA. Ciekawe przedsięwzięcie to także wizytacja firm skupionych jako HotSpot wokół Berlina, czy też inicjatywy związane z Bio Art, wspólnie z Art & Science Node w Berlinie. Ogólnie, ofertę wyjazdów zagranicznych, w tym staży, proponowaną dla pracowników, studentów i doktorantów WB UAM należy uznać za interesującą i bogatą, chociaż odnalezienie informacji na ten temat na stronie www osobie spoza Uczelni może sprawić pewne trudności.

3) Jednym z ważniejszych przejawów internacjonalizacji procesu naukowo-dydaktycznego mającej wyraźny pozytywny wpływ na jakość kształcenia w ocenianej Jednostce jest zaangażowanie WB UAM w międzynarodowe projekty badawcze, które zostały zaakcentowane w opisie kryterium 5. W tej części dokumentu zostaną wymienione ich nazwy: EURASNET, CONTRASTRESS, EVOLGEN, HIALINE, badania w ramach COST (FA605, FA1103, ES603), ADOPOLNOR. Pracownicy WB są w konsorcjach w programie HORYZONT 2020: Drug_FXSPreMut (2014-2018), FLORA ROBOTICA (2014-2019), a także w ramach PO IG 2.1., PO IG 2.2 (NanoBioGeo), PO IG 1.3.1 (POLAPGEN-BD). WB realizuje projekty ze środków EFS: TEAM, FOCUS oraz HOMING PLUS a także Międzynarodowe Studia Doktoranckie (MPD), podczas których wyjazdy odbywały się aż do

10 krajów. Za bardzo interesującą ofertę związaną z internacjonalizacją należy uznać Interdyscyplinarne i Międzynarodowe Studia Doktoranckie w zakresie Biologii, Chemii i Fizyki Nanostruktur (IMSD BCFN) na Wydziałach Biologii, Chemii oraz Fizyki UAM w roku akademickim 2014/2015, realizowane we współpracy z Uniwersytetem Massachusetts-Lowell (UML), finansowane w ramach Projektu pt. UAM – ponadnarodowe i interdyscyplinarne rozwiązania XXI wieku (Nr POKL.04.01.01-00-109/13) oraz w oparciu o regulaminy i zasady finansowania obowiązujące na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza. Jednym z ich atutów będzie możliwość prowadzenia badań na zaawansowanej aparaturze naukowej, we współpracy ze specjalistami z Uniwersytetu Massachusetts-Lowell a także udział w 4-miesięcznym stażu zagranicznym i miesięcznym stażu w przedsiębiorstwie. Międzynarodowe studia doktoranckie są jednym z wielu przykładów działań, jakie podejmuje WB UAM w celu internacjonalizacji procesu kształcenia, w tym w zakresie określania efektów i realizacji programu kształcenia. Na uznanie zasługuje fakt prowadzenia na WB studiów II stopnia w języku angielskim z biotechnologii i ochrony środowiska dla obcokrajowców i chętnych Polaków (Biotechnology i Environmental Protection). Co więcej, studenci drugiego stopnia studiów dziennych mają możliwość uczestniczenia w zajęciach prowadzonych w języku angielskim lub innym obcym (seminaria o charakterze Journal Club). Bogata też jest oferta lektoratów w językach obcych. Pracownicy podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili swoje zadowolenie z prowadzonych dla nich na WB kursów językowych ze specjalistycznego języka angielskiego oraz różnorodnych szkoleń, w tym w językach obcych. Pracownicy, doktoranci i niekiedy studenci biorą udział w międzynarodowych konferencjach naukowych, gdzie prezentują wyniki swoich badań. Miejscem organizacji wielu takich konferencji jest również sam budynek WB UAM zlokalizowany na terenie kampusu Morasko, który jest dobrze rozpoznawany w tym kontekście. Istotnym elementem internacjonalizacji jest to, że studenci WB UAM mogą brać udział w kursach, szkoleniach, warsztatach, seminariach i wykładach prowadzonych przez profesorów wizytujących oraz obcokrajowców zatrudnionych na WB i realizujących krajowe i międzynarodowe projekty badawcze. WB prowadzi skuteczną politykę tworzenia nowych zespołów naukowo-dydaktycznych, skoncentrowanych wokół liderów o renomie międzynarodowej, w tym osób pochodzących z zagranicy. Zauważalna jest też obecność zagranicznych studentów i doktorantów, co w warunkach polskich zazwyczaj jest rzadkością.

Powyżej scharakteryzowano współpracę międzynarodową WB UAM w zakresie badań naukowych, jak i procesu dydaktycznego. Ma ona formę projektów badawczych, towarzyszącym im wyjazdom naukowców i doktorantów, czy też międzynarodowych studiów doktoranckich oraz studiów II stopnia w języku angielskim. Na tej podstawie należy uznać, że

WB przykłada dużą wagę i intensywnie rozwija współpracę z zagranicznymi jak i krajowymi ośrodkami naukowymi. Współpraca z ośrodkami akademickimi za granicą przekłada się na stale rosnący, wysoki poziom badań naukowych a także na poziom prowadzonych zajęć dydaktycznych i osiąganie efektów kształcenia. Nabyta przez pracowników w ramach wymiany międzynarodowej wiedza jest przekazywana studentom podczas zajęć dydaktycznych. Co więcej, możliwość prowadzenia badań naukowych przez pracowników i doktorantów na WB UAM z zastosowaniem nowoczesnej aparatury światowej klasy a także tworzenie twórczej atmosfery pracy jest znakomitym sposobem internacjonalizacji procesu naukowo-badawczego, gdyż działa jak magnes na ludzi nauki, dla której granice nie istnieją.

4) Pracownicy Wydziału Biologii UAM współpracują z firmami, organizacjami i instytucjami oraz jednostkami administracji rządowej i samorządowej, w szczególności w zakresie: badań i ekspertyz (np. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska, Dyrekcje Parków Narodowych), organizacji i prowadzenia szkoleń (np. Ministerstwo Finansów, Izba Celna w Poznaniu, Wojewódzka Komenda Policji w Poznaniu, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Poznaniu), realizacji projektów, w których uczestniczą przedstawiciele pracodawców (np. współpraca przy przygotowywaniu wspólnego wniosku projektowego BioStrada, skierowanego do Komisji Europejskiej z Autostradą Wielkopolską). Wydział jest organizatorem, współorganizatorem i uczestnikiem konferencji naukowych, seminariów i forów wymiany doświadczeń (Wydziały przyrodnicze uniwersytetów polskich - konferencje dziekanów, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, Dyrekcje Parków Narodowych). Zarysowane spektrum współpracy pozwala na szerokie rozeznanie potrzeb i specyfiki działania środowisk pracodawców oraz wymianę i łączenie doświadczeń teoretycznych z praktyką. Znajduje to odzwierciedlenie w dalszym stosowaniu adekwatnych środków i metod zapewniających osiągnięcie właściwych efektów kształcenia. Także przekłada się na aktywności Wydziału w obszarze edukacyjnym związane z bezpośrednimi potrzebami pracodawców.

Cztery razy w roku Wydział organizuje samodzielnie, bądź uczestniczy w dużych imprezach popularyzujących naukę; kolejno w roku: Noc Biologów (od 2012 r.; pomysłodawca i koordynator krajowy imprezy), Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (od 2008 r.; odrębny dzień w całości w Collegium Biologicum), Fascination of Plants Day (od 2012 r.; impreza ogólnoswiatowa, wydział jest koordynatorem krajowym), Noc Naukowców (od 2008 r.; samodzielny dzień w całości na wydziale) – cechą swoistą działań organizowanych przez Wydział jest dominujący udział studentów (nawet do 80% działań jest zgłaszanych przez studentów i doktorantów); przygotowanie imprezy wymaga: 1) planowania, 2) działania w

grupie, 3) działań organizacyjnych (logistyka), 4) przygotowania i 5) wielogodzinnego prowadzenia w żywym kontakcie z odwiedzającymi gośćmi, i wreszcie 6) odpowiedzialności za powierzone mienie – wszystkie te cechy są bardzo dobrze widziane przez pracodawców u przyszłych pracowników; wszystkie te cechy są również ujęte w efektach kształcenia kierunków studiów i studiów doktoranckich prowadzonych przez Wydział.

Wydział aktywnie wspiera doktorantów i studentów, którzy od trzech lat organizują corocznie konferencje z okazji Światowego Dnia Wody, których tematyka jest ściśle związana z problemami zaopatrzenia ludzkości w wodę pitną. Znakomitym przykładem są tu międzynarodowe szkoły letnie w Wągrowcu Ecological State of the Lake during Restoration Measures; szkoły obejmują warsztaty terenowe dla uczestników z Polski i z zagranicy, w trakcie których dokonuje się badań jeziora poddanego rekultywacji; po zakończeniu każdego warsztatu powstaje opracowanie przyjmowane w trakcie konferencji przez władze miasta; co więcej, miasto Wągrowiec corocznie przygotowuje zlecenie na opracowanie odpowiedniego raportu.

Wydział ma podpisane ok. 15 umów ze szkołami z Poznania, Wielkopolski i województwa lubuskiego; w ramach umów organizowane są Dni Akademickie, w trakcie których prowadzone są zajęcia dla uczniów tych szkół na terenie Wydziału. Poprzez kontakt z nauką akademicką absolwenci szkół ponadgimnazjalnych, będą lepiej przygotowani do wyzwań rynku pracy, w tym do wstąpienia w progi wyższych uczelni. Wydział organizuje również cykl wykładów pod wspólnym tytułem Powtórka przed maturą, którym towarzyszy konkurs EkstraKlasa dla zespołów pochodzących ze szkół partnerskich. W celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia Wydział wykorzystuje również doświadczenia płynące z realizacji praktyk studenckich wdrażając (opisane w kryterium 2) stosowne działania korygujące i usprawniające. Potwierdzeniem silnych relacji Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest liczna reprezentacja przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych na spotkaniu z pracodawcami i wyrażone w ich wypowiedziach zaangażowanie, w szczególności w określanie i ocenę efektów kształcenia.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ⁴ wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) WB UAM zapewnia doktorantom i studentom udział w międzynarodowych programach i warsztatach oraz wymianie międzynarodowej np. w ramach programów ERASMUS i CEEPUS. Możliwości wyjazdów są atrakcyjne i zróżnicowane. Informacje na ten temat dla uczestników studiów doktoranckich i studentów są dostępne.

2) Działania na rzecz internacjonalizacji procesu kształcenia podejmowane przez WB UAM należy ocenić bardzo wysoko. Studenci oraz doktoranci mają możliwość odbywania studiów w języku angielskim oraz uczestniczenia w wykładach prowadzonych przez naukowców z

zagranicy. Również na polskojęzycznych, dziennych studiach II stopnia część zajęć odbywa się w jęz. angielskim.

3) Szeroka i intensywnie rozwijana współpraca Wydziału z zagranicznymi i krajowymi ośrodkami naukowymi (akademickimi oraz jednostkami PAN) przekłada się bezpośrednio na bardzo dobre efekty naukowe, jak i wysoki poziom oraz bogatą ofertę prowadzonych zajęć dydaktycznych. Należy z uznaniem podkreślić centrum o statusie KNOW współtworzone przez WB UAM z Instytutem Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu.

4) Jednostka ma rozległe i aktywne relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, ściśle współpracuje z przedstawicielami przedsiębiorstw i instytucji zarówno na płaszczyźnie dydaktycznej, naukowej jak i gospodarczej, co w istotnym stopniu wpływa na osiąganie założonych efektów kształcenia, w tym nastawionych na efekty praktyczne.

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

1) Wdrożony na Wydziale Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu system opieki naukowo – dydaktycznej oferowanej studentom i doktorantom należy ocenić bardzo dobrze. Uwzględnia on wszystkie niezbędne aspekty składające się na kompleksowe wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne.

Doktoranci. Przydział opiekunów naukowych wynika bezpośrednio z obszaru badawczego, którym interesuje się doktorant. Doktoranci pozytywnie oceniają możliwość samodzielnego wyboru opiekuna naukowego. W ramach programu studiów odbywają się konsultacje pracowników naukowych, z których może skorzystać każdy doktorant. Ocena konsultacji w opinii doktorantów jest wysoka, a konsultacje odbywają się terminach podanych z odpowiednim wyprzedzeniem. Ewentualne odwołania konsultacji są również zgłaszane z odpowiednim wyprzedzeniem, najczęściej wysyłane drogą internetową poprzez Uniwersytecki System Obsługi Studiów. W ramach wsparcia naukowego doktoranci uczestniczą również w konferencjach naukowych, do których są zachęceni przez swoich promotorów i opiekunów naukowych.

Fundusz Pomocy Materialnej oferowany doktorantom, jak również system przyznawania stypendiów doktoranckich opiera się na regulaminach obowiązujących na całej Uczelni; o przyznanie stypendium mają możliwość ubiegania się wszyscy doktoranci Wydziału. Również doktoranci z niepełnosprawnością mogą korzystać z dodatkowych dedykowanym im sposobów wsparcia: mogą skorzystać z pomocy asystenta transportowego, transportu uniwersyteckiego (samochodowego), czy sprzętu wspomagającego kształcenie dla osób niedosłyszących i innych udogodnień (np. są obsługiwani poza kolejnością w bibliotece). Dodatkowo doktoranci mogą korzystać z Zakładowego Funduszu Socjalnego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Doktoranci mogą również korzystać z domów asystenckich, jakie posiada Uczelnia. Procedura przydziału jest przejrzysta i zrozumiała, obejmująca jednakowe zasady dla wszystkich.

Na Wydziale Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, doktoranci mogą się również starać o dofinansowania badań w ramach środków wydziałowych przewidzianych dla młodszych pracowników nauki i doktorantów, które są przyznawane każdemu doktorantowi na I i II roku w kolejnych latach poprzez ocenę zaangażowania w prace zakładów. W ocenie doktorantów zasady przyznawania tych dofinansowań są przejrzyste i zrozumiałe a informacje o terminach składania podań są rozsyłane drogą elektroniczną. Dodatkowym mechanizmem motywacyjnym są granty na badania przyznawane przez Dziekana, o który mogą aplikować doktoranci z Wydziału Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W czasie spotkania Zespołu Oceniającego z doktorantami ustalono, że bardzo dobrze oceniają oni możliwości korzystania z biblioteki, która umożliwia szeroki dostęp do niezbędnych baz danych, również z prywatnych komputerów, czy możliwości korzystania z sal dydaktycznych i laboratoriów poza zajęciami. Doktoranci wysoko ocenili wsparcie administracyjne oferowane przez Wydział.

Studenci. Na spotkanie z Zespołem Oceniającym przyszło zaledwie 14 studentów, wśród których byli przedstawiciele Samorządu Studenckiego oraz członkowie Koła Naukowego. Obecni na spotkaniu studenci reprezentowali tylko dwa z czterech kierunków studiów prowadzonych na Wydziale (Biologia i Ochrona Środowiska); pozostałe dwa kierunki studiów nie były reprezentowane. Ponadto wśród studentów uczestniczących w spotkaniu jedynie trzy osoby studiowały na drugim stopniu studiów i byli to studenci wyłącznie kierunku Biologia.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym mają oni swobodny dostęp do pracowników naukowo-dydaktycznych i korzystania z ich pomocy, z której korzystać mogą również poza godzinami zajęć podczas wyznaczonych dyżurów. Studenci jako mocną stroną Wydziału wskazali także wysoki poziom kadry naukowej, dobrej jakości sprzęt dydaktyczny oraz praktyki zawodowe, przygotowujące ich w znacznym stopniu do późniejszej pracy. Zdaniem studentów oferta dydaktyczna Wydziału zawiera interesujący zestaw przedmiotów do wyboru oraz seminariów dyplomowych, a zapisy na nie odbywają się w sposób sprawiedliwy. Studenci wskazali jednak na problemy wydajnościowe systemu zapisów (system nie działa sprawnie przy dużej liczbie użytkowników próbujących zapisać się na wybrany przedmiot) które, choć znane Władzom Wydziału od dawna, pozostają wciąż nierozwiązane. Dotyczy to zarówno zapisów na moduły, jak i zajęcia z wychowania fizycznego oraz lektoraty językowe. Studenci krytycznie ocenili także konstrukcję planów zajęć, wskazując na problemy z pogodzeniem zajęć obowiązkowych oraz do wyboru oraz narzekając na długie przerwy pomiędzy zajęciami w trakcie dnia. Z informacji uzyskanych

podczas wizytacji wynika, że Władze Wydziału zdecydowały się na stopniowe włączanie przedstawicieli studentów w proces konsultowania planów, co może pomóc lepiej dostosować plany zajęć do oczekiwań studentów.

Studenci bardzo dobrze ocenili poziom obsługi administracyjnej, wyrażając opinię, że osoby zatrudnione w Dziekanacie są kompetentne oraz życzliwe. Możliwość wyrażania się na temat pracy Dziekanatu umożliwia ankieta wprowadzona przez Uczelniany Samorząd Studencki w ramach programu „Przyjazny Dziekanat”. Należy pozytywnie ocenić istotną rolę, jaką pełni studencki projekt w procesie zapewniania jakości kształcenia. Odzwierciedla to pozytywne nastawienie władz Uczelni oraz Jednostki do oddolnych inicjatyw projakościowych oraz potwierdza, że również mechanizmy inicjowane przez wewnętrznych interesariuszy jakimi są studenci mogą stanowić istotny wkład w zapewnianie jakości kształcenia.

W opinii studentów infrastruktura Wydziału jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych (odpowiednie podjazd, winda oraz wydzielona toaleta). Co roku przeprowadzany jest przegląd infrastruktury, a na Uczelni powołany jest pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o indywidualną organizację studiów.

Studenci Wydziału mają bardzo duże możliwości rozwoju poza standardowym procesem kształcenia. Część tej dodatkowej oferty znajduje się w ramach przedmiotów obowiązkowych, przykładowo przedmiot „Przygotowanie do pracy zawodowej”, traktujący ogólnie o obowiązkach pracowniczych i o relacjach pracownik - pracodawca oraz przedmiot „Kreatywność i przedsiębiorczość” – z zastrzeżeniem jednakże licznych krytycznych uwag studentów co do tego przedmiotu dotyczących przypadków nieobecności prowadzących na zajęciach oraz niejasnych wymagań. Duże możliwości stwarzają również studentom dodatkowe projekty realizowane przez Jednostkę, takie jak np. „Studia na Biotechnologii i Ochronie Środowiska UAM drogą do sukcesu zawodowego” – w ramach projektu studenci korzystali z warsztatów przedsiębiorczości prowadzonych przez zewnętrznych ekspertów, lektoratów językowych, a także specjalistycznych kursów certyfikowanych dla studentów ochrony środowiska (np. systemy informacji przestrzennej GIS), biotechnologii (np. PCR ilościowy) oraz dla studentów obu kierunków (np. molekularna diagnostyka środowiska). Studenci w ramach projektu mogli też odbyć trzymiesięczne staże przygotowujące do rynku pracy – z oferty skorzystało dotąd 32 studentów w 27 firmach i instytucjach.

W Uczelni funkcjonuje Biuro Karier, oferujące studentom pomoc w znalezieniu pracy, warsztaty, szkolenia i system mentoringowy „Transfer Kompetencji”. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA mieli niską wiedzę na temat Biura Karier, co

wynikać jednak może – jak sami przyznali – z umiarkowanego zainteresowania ofertą Biura. Studenci nie mają wiedzy na temat monitoringu losów absolwentów. W opinii Zespołu Oceniającego Władze Wydziału powinny podjąć działania popularyzujące wśród studentów wiedzę na temat oferty Biura Karier.

Studenci I roku (odrębnie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych) przed rozpoczęciem studiów uzyskują pełną informację o warunkach, toku i programie danego kierunku. W spotkaniu prowadzonym przez Prodziekana ds. Studiów (stacjonarnych lub niestacjonarnych) uczestniczy Dziekan oraz zespół osób odpowiedzialnych za najważniejsze obszary funkcjonowania Wydziału, m.in. pełnomocnik dziekana ds. stypendialnych, kierownik dziekanatu, kierownik biblioteki, przewodniczący Wydziałowego Samorządu Studentów, prezes Koła Naukowego Przyrodników. W czasie zebrania przedstawiani są opiekunowie poszczególnych roczników kierunków studiów, ustalane godziny dyżurów i formy kontaktów indywidualnych. Na kolejnych latach studiów odbywają się regularne spotkania Władz Dziekańskich ze studentami Wydziału. Spotkania, które odbyły się w roku 2014, dotyczyły przedstawienia informacji na temat zaliczeń, programów, zmian struktury kierunków oraz specjalności, zasad i harmonogramu wyboru modułów czy bieżących spraw organizacyjnych. Ze względu na uzasadnione nieprotokołowanie takich spotkań Zespół Oceniający PKA nie miał możliwości wglądu w ich treść. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie mieli wiedzy na ich temat. Należy jednak przyjąć, zgodnie ze stanowiskiem Władz przedstawionym po wizytacji³, że spotkania te mają raczej charakter informacyjny i nie służą zbieraniu opinii studentów na temat np. infrastruktury czy ewentualnych problemów z prowadzącymi zajęcia.

Studenci dobrze ocenili wsparcie materialne, uznając procedurę przyznawania stypendiów oraz ich wysokość za satysfakcjonującą. Studenci mają możliwość korzystania z dobrze wyposażonego i niedrogiego domu studenckiego, biblioteki i czytelní.

2) Wydział Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nie posiada formalnych procedur rozpatrywania skarg. W ocenie doktorantów, przedstawionej na spotkaniu z Zespołem Oceniającym, nie było do tej pory potrzeby formalizowania tego procesu. Wszystkie sprawy konfliktowe są załatwiane drogą nieformalną poprzez Kierowników Studiów Doktoranckich, czy Wydziałową Radę Doktorantów. Jedynie kwestie rozpatrywania skarg przed sądem koleżeńskim Samorządu Doktorantów są sformalizowane i wynikają z Regulaminu Samorządu Doktorantów. Doktoranci wysoko oceniają wszystkie działania nieformalne.

---

³ Wydział Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu - wspólnota pracowników, doktorantów i studentów. Opracowanie uzupełniające dla Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej w związku z oceną instytucjonalną Wydziału Biologii UAM.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym uznali, że na Wydziale nie powstaje wiele istotnych sytuacji problemowych, wymagających wnoszenia skarg czy rozwiązania konfliktu. Jeżeli jednak takie sytuacje się pojawiają, jak np. brak możliwości wglądu do pracy egzaminacyjnej czy niezadowolenie ze sposobu prowadzenia zajęć w ramach lektoratu z języka obcego, złożenie skargi owocuje szybką reakcją Władz, z której studenci są zadowoleni. Jednocześnie jednak studenci wskazali na pewne problemy, które, choć w ich opinii mniej istotne, pozostają nierozwiązane wskutek obaw o brak anonimowości lub brak poczucia możliwości zmian w tym zakresie. Przykładem takich problemów może być liczne nieprzestrzeganie zasad co do odpowiednio wczesnego informowania studentów o formie zaliczania przedmiotów przez niektórych prowadzących. Jednym z przypadków opisywanych przez studentów był fakt poinformowania ich o formie zaliczenia przedmiotu dopiero na tydzień przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. W opinii Zespołu Oceniającego Władze Wydziału powinny podjąć intensywne działania doskonalące istniejący sposób rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych, włączając w te prace przedstawicieli studentów.

3) Na Wydziale Biologii UAM działa Wydziałowa Rada Doktorantów. Przedstawiciele doktorantów uczestniczą w pracach Rady Wydziału oraz Komisji ds. Zapewnienia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Przedstawiciel Wydziałowej Rady Doktorantów zasiada również w Komisji doktoranckiej, która przyznaje Stypendia Doktoranckie. W komisji ds. Funduszu Pomocy Materialnej więcej niż 90 % składu stanowią doktoranci. Wydziałowa Rada Doktorantów nie posiada własnego pomieszczenia, które w ocenie Rady nie jest konieczne. W ocenie doktorantów, wyrażonej w czasie spotkania z Zespołem Oceniającym, Wydziałowa Rada Doktorantów działa bardzo dobrze, a przedstawiciele Rady w komisjach na wydziale prawidłowo spełniają swoje obowiązki. Wydział wspiera również finansowo wszelkie inicjatywy Wydziałowej Rady Doktorantów, nie tylko naukowe, ale i kulturalne.

Na wizytowanym Wydziale funkcjonuje Samorząd Studencki dysponujący właściwym zapleczem materialnym oraz wiedzą na temat swoich kompetencji i obowiązków. Władze Wydziału podejmują intensywne starania na rzecz włączania przedstawicieli studentów do prac organów Jednostki, w tym przede wszystkim Rady Wydziału, Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia oraz Komisji Ekonomicznej. Wydział bardzo aktywnie wspiera również działalność kół naukowych, zapewniając właściwe warunki materialne oraz współpracując z kołami na zasadach partnerskiego dialogu. Organizacje studenckie mogą liczyć na szerokie wsparcie finansowe w ramach organizowanych przez nie projektów naukowych oraz kulturalnych. Przykładami doskonałej współpracy między Władzami

Wydziału a organizacjami studenckimi przy wydarzeniach promujących naukę mogą być Fascynujący Świat Roślin, Festiwal Nauki i Sztuki czy Noc Biologów, w której organizację zaangażowanych było 70 pracowników naukowych i doktorantów Wydziału oraz 160 studentów z Koła Naukowego Przyrodników UAM i 10 studentów niezrzeszonych w Kole.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wdrożony na Wydziale Biologii UAM system opieki naukowo – dydaktycznej oraz materialnej działa bardzo dobrze, uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych i jest pozytywnie oceniany przez doktorantów i studentów. Jednostka nie włącza jednak studentów w wystarczającym stopniu w procesy mające na celu monitorowanie tego systemu i jego weryfikację.

2) Jednostka nie wdrożyła sformalizowanego systemu rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Pomimo tego, że podejmowane działania nieformalne są na ogół skuteczne, Władze Wydziału powinny podjąć intensywne działania doskonalące istniejący sposób rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych, włączając w te prace przedstawicieli studentów.

3) Wydział skutecznie wspiera działalność samorządu studentów i doktorantów oraz stwarza odpowiednie warunki umożliwiające im wypełnianie wszystkich zadań.

8. Spójność systemu wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, oraz jego zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

Obowiązujący w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu system aktów prawnych regulujących kwestie związane z zapewnieniem jakości kształcenia należy podzielić na przepisy bezpośrednio odnoszące się do wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (zwanego dalej WSZJK lub Systemem) oraz te o charakterze ogólnouczelnianym, regulujące proces kształcenia na studiach I, II, i III stopnia oraz studiach podyplomowych, określające odpowiedzialność organów, przebieg i zasady rekrutacji, dotyczące weryfikacji efektów kształcenia, w tym procesu dyplomowania, oceny nauczycieli akademickich, a także funkcjonowania Biura Karier UAM.

Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia powołany został w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na mocy Uchwały Nr 126/2010 Senatu Uczelni z dnia 25 stycznia 2010 r., zmienionej następnie Uchwałą Nr 284/2011/2012 Senatu z dnia 30 stycznia 2012 r. Celami określonymi w Uchwale wprowadzającej WSZJK w Uniwersytecie, służącymi rozwojowi wysokiej „kultury jakości” są: stymulowanie ciągłego doskonalenia jakości kształcenia w Uczelni, podnoszenie rangi pracy dydaktycznej oraz budowanie etosu nauczyciela akademickiego, podnoszenie poziomu wykształcenia absolwentów, a także szerokie informowanie społeczności uniwersyteckiej o jakości kształcenia.

Zgodnie z Uchwałą z dnia 30 stycznia 2012 r., zakres działania Uczelnianego Systemu w szczególności obejmuje m.in.: przygotowanie wytycznych dla wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia w zakresie programów kształcenia; analizę jakości procesu kształcenia; badanie kariery zawodowej absolwentów oraz opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej; sprawdzanie i opracowanie metod doskonalenia jakości obsługi administracyjnej procesu dydaktycznego; analizę warunków socjalnych oraz badanie i opracowanie metody poprawy mobilności poziomej i pionowej studentów i doktorantów; analizę i opracowanie metod doskonalenia systemu nagradzania nauczycieli akademickich, doktorantów i pracowników administracyjnych związanych z procesem dydaktycznym, a także inne zadania wynikające z rozwoju europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego.

W celu realizacji zadań Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia na szczelbu Uniwersytetu Rektor Uczelni powołał, zgodnie z Uchwałą Senatu konstytuującą WSZJK w Uczelni, Radę ds. Jakości Kształcenia (RJK). Została ona powołana na okres kadencji od 2012 r. do 2016 r. Zarządzeniem Nr 11/2012/2013 Rektora z dnia 1 października 2012 r. Jej przewodniczącym jest Pełnomocnik Rektora ds. Zarządzania Jakością Kształcenia, który koordynuje prace Rady, natomiast nadzór nad działaniami tego ciała kolegialnego pełni Prorektor ds. Kształcenia UAM. W skład RJK wchodzi: Komisja ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (KZJK), którą tworzą: przewodniczący Senackiej Komisji ds. Kształcenia, przewodniczący Rektorskiej Komisji ds. Studentów, koordynatorzy działań na rzecz jakości kształcenia określani w zarządzeniu Rektora, inne osoby wskazane przez Rektora oraz Komisja ds. Oceny Jakości Kształcenia (KOJK), w składzie: Pełnomocnik Rektora ds. Oceny Jakości Kształcenia, przedstawiciel studentów wskazany przez Parlament Samorządu Studentów UAM, przedstawiciel doktorantów wskazany przez Samorząd Doktorantów UAM, inne osoby wskazane przez Rektora.

Zadania Rady (jak również powołanych na wydziałach komisji ds. jakości kształcenia) Rektor Uczelni określił w Zarządzeniu Nr 130/2009/2010 z dnia 11 lutego 2010 r. Obecnie obowiązuje Zarządzenie Nr 321/2011/2012 Rektora z dnia 3 lutego 2012 r. w *sprawie określenia szczegółowych zadań Rady ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia*. Zgodnie z powyższym Zarządzeniem do zadań RJK należy m.in.: opracowanie strategii zapewniania jakości kształcenia; określenie procedur i polityki zarządzania jakością kształcenia, w tym dostosowania programów kształcenia do poziomów i efektów kształcenia dla wskazanych obszarów kształcenia zgodnie z KRK; opracowanie prawnej, merytorycznej i technicznej dokumentacji Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia; przedstawianie Rektorowi propozycji działań doskonalących proces kształcenia, a Senatowi Uczelni corocznych sprawozdań z efektów funkcjonowania

Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia; ciągłe doskonalenia Uczelnianego Systemu, a także wspieranie i monitoring działań wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia, w tym przekazywanie uczelnianych rekomendacji działań sprzyjających doskonaleniu jakości kształcenia. Zarządzeniem Nr 120/2009/2010 Rektora z dnia 11 stycznia 2010 r. powołano Biuro Rady ds. Jakości Kształcenia wspomagające prace Rady Jakości Kształcenia.

Procedury funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia (USZJK) Rektor Uczelni zatwierdził Zarządzeniem Nr 322/2011/2012 z dnia 3 lutego 2012 r. Powyższy dokument stanowi, iż USZJK inspiruje i organizuje działania projakościowe w jednostkach organizacyjnych Uniwersytetu. Do określonych w Zarządzeniu procedur realizacji zadań Systemu należą: (i) działania projakościowe (szkolenia i wykładnie przepisów, tworzenie programów kształcenia); (ii) monitoring jakości kształcenia (ankiety dla nauczycieli akademickich, doktorantów, studentów, słuchaczy studiów podyplomowych i pracowników administracji; wydziałowe arkusze samooceny); (iii) doskonalenie jakości kształcenia (na podstawie wyników ankiet, wydziałowych arkuszy samooceny oraz wyników monitoringu losów absolwentów prowadzonego przez odrębną jednostkę, RJK opracowuje propozycje działań (na poziomie wydziałów i na poziomie Uczelni) na rzecz podniesienia jakości kształcenia); (iv) sprawozdania (RJK oraz przewodniczący WKJK są zobowiązani do przedstawienia sprawozdania ze swojej działalności odpowiednio Senatowi i Radzie Wydziału raz w roku).

Kolejnym dokumentem zawierającym procedury istotne dla funkcjonowania WSZJK jest Zarządzenie Nr 323/2011/2012 Rektora UAM z dnia 3 lutego 2012 r. *w sprawie ankiet wraz z zasadami ich opracowywania, przeprowadzania oraz publikowania ich wyników.* W Zarządzeniu określono: (i) ankiety ogólnouniwersyteckie (przeprowadzane w USOS corocznie w semestrze letnim, kierowane do nauczycieli akademickich, doktorantów, studentów, słuchaczy studiów podyplomowych i pracowników administracji związanych z procesem kształcenia; wyniki ankiet opracowuje Biuro RJK w postaci raportów, na podstawie których sporządza analizę SWOT; opracowania umieszczane są na stronie internetowej UAM); (ii) wydziałowe arkusze samooceny (wypełniane co 2 lata przez wydziałowe zespoły ds. oceny jakości kształcenia - na ich podstawie RJK sporządza raport ogólnouniwersytecki i zamieszcza go na stronie internetowej Uczelni); (iii) ankiety wydziałowe oceniające nauczycieli akademickich (corocznie doktoranci, studenci oraz słuchacze studiów podyplomowych oceniają pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne - ich wyniki są uwzględniane przy okresowej ocenie nauczyciela akademickiego i w wewnętrznym systemie doskonalenia jakości kształcenia); (iv) ankiety wydziałowe

oceniające przypisanie punktów ECTS (corocznie doktoranci, studenci I, II stopnia i jednolitych studiów magisterskich oraz słuchacze studiów podyplomowych określają nakład pracy potrzebny do uzyskania efektów kształcenia zdefiniowanych dla modułu/ przedmiotu - ich wyniki są podstawą do analizy i weryfikacji przypisania punktów ECTS). Dokumenty, akty normatywne i informacje związane z WSZJK dostępne są na stronie internetowej <https://brjk.amu.edu.pl/>.

Polityka jakości realizowana w Uczelni wynika również m.in. misji i strategii Uniwersytetu oraz ocenianej Jednostki. Znowelizowana *Strategia rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2009-2019* (przyjęta Uchwałą Senatu UAM z dnia 25 listopada 2013 r.) zawiera misję, wizję, zalecenia strategiczne oraz cele strategiczne i operacyjne. W powyższym dokumencie określono dążenia Uniwersytetu - w misji zawarto m.in.: „*Jesteśmy silni jednością badań i kształcenia*”, „*Jesteśmy częścią Wielkopolski, Polski, Europy i Świata*”, „*Tworzymy elity życia społecznego i gospodarczego*”, „*Naszym obowiązkiem jest kształtowanie dziedzictwa kulturowego*”, natomiast za cele strategiczne przyjęto: badania naukowe na światowym poziomie, najwyższą jakość kształcenia, otwartość Uniwersytetu na otoczenie oraz profesjonalizm w zarządzaniu Uczelnią.

Strategia Wydziału Biologii ustanowiona Uchwałą Rady WB z dnia 27 stycznia 2012 r. w sprawie zatwierdzenia dokumentu „*Strategia rozwoju Wydziału Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2012-2019*” określa misję (którą jest m.in.: szacunek i troska odnosząca się do życia na wszystkich poziomach jego organizacji oraz aktywność na rzecz ochrony naturalnego i kulturowego dziedzictwa przyrody; czynienie starań, by prowadzone badania naukowe i działalność dydaktyczna była pożyteczna dla człowieka, kraju, regionu i społeczności lokalnej; nieustanne zabieganie o wysoką jakość i różnorodność kształcenia), wizję, deklarowane cele strategiczne (do których należą: współtworzenie nauki na najwyższym poziomie, kształcenie perspektywiczne i kształtowanie aktywne, współdziałanie z otoczeniem oraz sprawne zarządzanie Wydziałem), a także cele operacyjne, odnoszące się do celów strategicznych.

Dokumentem sankcjonującym działanie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Biologii UAM jest obowiązująca Uchwała Rady Wydziału nr 17/09/2012 z dnia 19 września 2012 r. w sprawie wydziałowego systemu oceny i zapewniania jakości kształcenia. Dokument ten porządkuje elementy wydziałowego Systemu wprowadzone wcześniejszymi uchwałami Rady Wydziału Biologii. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 321/2011/2012 Rektora z dnia 3 lutego 2012 r. w sprawie określenia szczegółowych zadań Rady ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia, w ocenianej Jednostce funkcjonuje Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (powołana Uchwałami

Rady Wydziału Biologii: nr 17/7/2010 z dnia 19 marca 2010 r. oraz nr 13/04/2011 z dnia 29 kwietnia 2011 r.). Powyższą Komisję tworzą dwa Wydziałowe Zespoły: ds. Oceny jakości Kształcenia (WZOJK) oraz ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (WZZJK).

Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia przeprowadza ocenę jakości poszczególnych elementów procesu dydaktycznego na Wydziale Biologii, a do jego zadań w szczególności należy: (i) dokonywanie co 2 lata ewaluacji jakości kształcenia oraz corocznej oceny prowadzenia zajęć przez nauczycieli akademickich w oparciu o ankiety studenckie; (ii) przeprowadzanie oceny: efektów kształcenia w programach nauczania, organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, metod kształcenia i oceniania, systemu informowania studentów o sprawach związanych z procesem dydaktycznym, systemu nagradzania pracowników dydaktycznych, mobilności studentów, a także warunków socjalnych studentów i wyposażenia sal dydaktycznych; (iii) monitorowanie wprowadzenia zaleceń uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia. Co 2 lata WZOJK wypełnia wydziałowy arkusz samooceny stanowiący jedną z metod badania jakości kształcenia na Wydziale. Pytania do arkusza opracowuje Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia. Raport uniwersytecki sporządzany jest przez RJK na podstawie wydziałowych arkuszy samooceny, następnie zamieszczany na stronie internetowej poświęconej jakości kształcenia. Opracowane co roku rekomendacje WZOJK formułowane są na podstawie następujących dokumentów: rekomendacji RJK, raportów z badań jakości kształcenia w Uniwersytecie przeprowadzonych wśród nauczycieli akademickich, studentów i doktorantów, sprawozdania z realizacji rekomendacji opracowanych co roku przez WZZJK oraz arkuszy samooceny jakości kształcenia.

W toku wizytacji przedstawiono wyczerpującą dokumentację potwierdzającą działania Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia, m.in. następujące raporty/analizy: *Oceny z egzaminów i prac dyplomowych na I i II stopniu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych za lata 2010-2014, Oceny z egzaminów i prac dyplomowych w zależności od kierunku studiów i specjalności, I i II stopień studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, lata 2010-2014, Wyniki studenckich ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne i prowadzących je nauczycieli akademickich, lata 2010/2011-2013-2014, Wyniki studenckich ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne i prowadzących je doktorantów w roku akademickim 2013/2014, Wyniki ankiety oceniającej zajęcia dydaktyczne na studiach doktoranckich na Wydziale Biologii w roku akademickim 2013/2014, Opinia Wydziałowego Zespołu Oceny Jakości Kształcenia w sprawie programów kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia studiów i studiach podyplomowych realizowanych na Wydziale Biologii UAM w Poznaniu od roku akademickiego 2012/2013, Ewaluacja*

zgodności efektów kształcenia z metodami i formami oceniania na I i II stopniu studiów stacjonarnych, Opinia Wydziałowego Zespołu Oceny Jakości Kształcenia w sprawie programów kształcenia na studiach stacjonarnych III stopnia realizowanych na wydziale Biologii UAM w Poznaniu od roku akademickiego 2014/2015; Sprawozdania z lat akademickich: 2012/2013 oraz 2013/2014; Rekomendacje WZOJK dotyczące doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Biologii z 2012, 2013 oraz 2014 roku oraz Sprawozdanie z wykonania rekomendacji WZOJK z 2012 r. dotyczące doskonalenia jakości kształcenia na WB - 2013 r. (omawiane na posiedzeniach Rady WB odpowiednio w dniach: 26 kwietnia 2013 r. oraz 28 marca 2014 r.). Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono też wyniki badań jakości kształcenia przeprowadzonego na UAM wśród: studentów stacjonarnych I i II st. oraz niestacjonarnych II st., uczestników studiów doktoranckich oraz nauczycieli akademickich w roku akademickim 2013/2014 – analizę ogólnouniwersyteckich ankiet oceniających jakość kształcenia przeprowadzoną przez WZOJK.

Drugi z Zespołów działających na Wydziale Biologii - Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia - koordynuje i nadzoruje wdrażanie zaleceń WZOJK w celu poprawy jakości kształcenia na Wydziale oraz zaleceń uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia, a w szczególności min.: (i) opracowuje i wdraża strategię kształcenia na WB; (ii) analizuje plany studiów i programy kształcenia oraz monitoruje efekty zmian systemowych, organizacyjnych i programowych; (iii) proponuje zmiany oraz opracowuje projekty nowych programów nauczania (we współpracy z Radami Programowymi poszczególnych kierunków studiów - powołanymi Uchwałą nr 22/04/2013 Rady WB z dnia 26 kwietnia 2013 r.); (iv) opracowuje rekomendacje doskonalące jakość kształcenia, wykorzystując przy tym rezultaty oceny jakości kształcenia przekazywane przez WZOJK; (v) monitoruje hospitacje zajęć dydaktycznych, a także inicjuje działania wynikające z analiz monitoringu przebiegu kariery zawodowej absolwentów.

Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia dokonując oceny poszczególnych elementów procesu dydaktycznego opiera się na Uchwale nr 18/09/2012 Rady Wydziału Biologii z dnia 19 września 2012 r. w *sprawie systemu oceny prowadzenia zajęć dydaktycznych z uwzględnieniem stanowiska wyrażonego przez studentów i doktorantów w przeprowadzonej ankiecie*, zgodnie z którą system oceny prowadzenia na Wydziale zajęć dydaktycznych obejmuje systematyczne badania ankietowe wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych, hospitacje zajęć, ewaluację jakości zajęć dydaktycznych (przez WZOJK), a ponadto analizę rekomendacji (przez WZOJK) i wdrażanie właściwych działań przez WZZJK. Ankiety oceniające zajęcia dydaktyczne przeprowadzane są również na podstawie Uchwały Rady WB nr 16/04/2011 z dnia 29 kwietnia 2011 r., której załącznik

stanowi wzór ankiety. Ankietyzacja odbywa się drogą elektroniczną za pośrednictwem systemu USOS, jako narzędzia ankietyzacji i zarządzania jakością kształcenia.

Hospitacje zajęć dydaktycznych prowadzone są dodatkowo na podstawie Uchwały nr 15/04/2011 Rady WB z dnia 29 kwietnia 2011 r. w *sprawie zasad hospitowania zajęć dydaktycznych na Wydziale Biologii UAM*. Hospitacje dotyczą w szczególności zajęć stanowiących nowe moduły kształcenia, prowadzonych przez pracowników nowo zatrudnionych lub podlegających ocenie okresowej oraz niekorzystnie ocenionych w ankietach studenckich, a ich częstotliwość, rodzaj i temat podlegają regulacji Władz Dziekańskich Wydziału Biologii. Dokumentację hospitacji stanowią arkusze hospitacji, których wzór określony został w załączniku do powyższej Uchwały.

Zarówno ankietyzacja, jak i hospitacje przeprowadzane są na Wydziale Biologii na studiach I i II stopnia, doktoranckich oraz podyplomowych. Podczas wizytacji Zespołowi Oceniającemu PKA przedstawiono ponadto *Wzór ankiety dla pracodawców* opracowany przez Pełnomocników Dziekana ds. studenckich praktyk zawodowych dla poszczególnych kierunków studiów prowadzonych na Wydziale (lecz jeszcze nie funkcjonujący). Celem ankietyzacji pracodawców jest uzyskanie opinii na temat kompetencji studentów odbywających praktykę zawodową oraz oczekiwań pracodawców wobec absolwentów ocenianej Jednostki.

Na Wydziale Biologii UAM przeprowadza się również okresową ocenę nauczycieli akademickich (obejmującą prowadzoną przez nich działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną) wynikającą z art. 132 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) oraz § 135 Statutu UAM (tekst jednolity - Obwieszczenie nr 3/2012 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 30 stycznia 2012 r.). W celu dokonania oceny powołany został na kadencję 2012-2016, Uchwałą nr 27/09/2012 Rady Wydziału Biologii z dnia 19 września 2012 r., Wydziałowy Zespół Oceniający Nauczycieli Akademickich, któremu przewodniczy Dziekan Wydziału. Podczas wizytacji Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono *Wzór ankiety nauczyciela akademickiego* oraz fragmenty prezentacji z IX zwyczajnego posiedzenia Rady Wydziału Biologii w dniu 27 czerwca 2014 r., podczas którego omawiane były wyniki okresowej oceny nauczycieli akademickich w roku 2014.

W ocenianej Jednostce na mocy Uchwały nr 35/11/2014 Rady WB z dnia 28 listopada 2014 r. powołana została Rada Konsultacyjna Pracodawców ds. Kształcenia na Wydziale Biologii – grono pracodawców zatrudniających absolwentów kierunków studiów prowadzonych na WB, przedstawicieli instytucji, w których studenci Wydziału realizują praktyki studenckie oraz osób prowadzących zajęcia dydaktyczne związane

z przygotowaniem do pracy zawodowej. Do kompetencji tego ciała kolegialnego należy opiniowanie efektów i programów kształcenia dla studiów I, II i II st. oraz innych form kształcenia na WB, konsultowanie zakresu studenckich praktyk zawodowych oraz prace koncepcyjne nad kierunkami rozwoju współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Pierwsze formalne spotkanie Rady Konsultacyjnej odbyło się w dniu 15 stycznia 2015 r., ze spotkania tego został sporządzony protokół. Zgodnie z informacjami uzyskanymi podczas wizytacji interesariusze zewnętrzni opiniowali dotychczas m.in. programy i efekty kształcenia kierunków prowadzonych na Wydziale Biologii.

Podczas wizytacji Zespołowi Oceniającemu przedstawiono ponadto obszerną i kompleksową dokumentację dotyczącą realizacji działań podejmowanych w zakresie podnoszenia efektywności Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Poniżej wybrane przykłady:

- *Wyniki pilotażowej ankiety oceniającej zajęcia dydaktyczne w roku akademickim 2013/2014, przeprowadzonej wśród doktorantów SD WB;*
- Wyniki ankiet ewaluacyjnych, obejmujących semestry: zimowy i letni w roku akademickim 2013/2014, dotyczące oceny zajęć prowadzonych przez doktorantów;
- *Ocena jakości kształcenia na studiach podyplomowych prowadzonych na Wydziale Biologii;*
- ocena jakości obsługi administracyjnej studentów - *Raporty ze studenckiej ankietyzacji „Przyjazny Dziekanat 2013” oraz „Przyjazny Dziekanat 2014”;*
- *Ocena procesu monitorowania karier absolwentów Wydziału Biologii;*
- wzory ankiet: oceniającej realizację zajęć dydaktycznych na studiach doktoranckich; oceniającej realizację zajęć dydaktycznych na studium podyplomowym; WB UAM – absolwenta studium podyplomowego; absolwenta Wydziału Biologii UAM; dla pracodawców;
- Arkusze hospitacji zajęć dydaktycznych.

Podsumowując należy stwierdzić, że wszystkie omówione powyżej wewnętrzne akty prawne regulujące kwestie związane z zapewnianiem jakości kształcenia są spójne, opracowane kompleksowo, a także zgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi. Na ich podstawie regularnie dokonywana jest kompleksowa ocena wszystkich elementów i działań składających się na proces doskonalenia jakości kształcenia, a także definiowane są forma i zakres czynności naprawczych wszędzie tam, gdzie dostrzeżone zostały uchybienia. Wszystkie te działania mają na celu rozwój i doskonalenie procesu zapewnienia jakości kształcenia, a potwierdza to zakres, sposób prowadzenia i kompletność dokumentacji dotyczącej dokonywanych analiz i podejmowanych czynności odnoszących się do poszczególnych czynników wpływających na jakość kształcenia.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryterium szczegółowego*

Wydział Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu opracował strukturę systemu zapewnienia jakości kształcenia zgodną z systemem wewnętrznych przepisów prawnych obowiązujących w Uczelni, stwarzając tym samym mechanizmy do analizy i doskonalenia jego funkcjonowania. W strategii i polityce jakości Wydziału zostały przyjęte wyraźne cele jakościowe związane z dążeniem do wysokiego poziomu kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2. Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	strategia rozwoju	X				
2	wewnętrzny system zapewnienia jakości	X				
3	cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji ⁴	X				
4	zasoby kadrowe, materialne i finansowe	X				
5	prowadzenie badań naukowych	X				
6	współpraca krajowa i międzynarodowa	X				
7	system wsparcia studentów i doktorantów		X			
8	przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia		X			

Odniesienie się do dokonanej przez jednostkę analizy SWOT w kontekście wyników przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej, współpracy z beneficjentami procesu kształcenia.

Wydział Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu doskonale realizuje możliwości dynamicznego rozwoju jakie stwarzają wykwalifikowana i doświadczona kadra nauczycieli akademickich oraz nowoczesna infrastruktura badawcza i dydaktyczna. Strategia Wydziału jest spójna ze strategią Uczelni i tworzy właściwą wizję jego dalszego rozwoju

⁴ Jeżeli w jednostce prowadzone są tylko studia doktoranckie wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich”. Jeśli prowadzone są tylko studia podyplomowe wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach podyplomowych”. Jeżeli nie są prowadzone żadne z tych studiów w rubryce oceny wpisujemy „nie dotyczy”.

naukowego i dydaktycznego. W przeprowadzonej analizie SWOT zostały prawidłowo określone przez Jednostkę mocne strony Wydziału dotyczące posiadanych zasobów kadrowych, finansowych oraz bazy naukowej i dydaktycznej. Wysokie kwalifikacje kadry naukowej oraz bardzo wysoki poziom prowadzonych badań naukowych znajdują odzwierciedlenie w przyznanej Wydziałowi w wyniku ostatniej oceny parametrycznej wysokiej kategorii naukowej A, a także uzyskaniu przez Wydział statusu Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego (KNOW). Do mocnych stron Wydziału zaliczyć też należy wskazane w analizie SWOT: szeroki profil badawczy, skuteczną politykę pozyskiwania czołowych naukowców krajowych i zagranicznych, którzy tworzą wokół siebie mocne grupy badawcze, wysoką skuteczność w pozyskiwaniu z zewnątrz środków na badania naukowe i dydaktykę, bardzo dobrą współpracę międzynarodową zarówno w obszarze nauki jak dydaktyki, zaangażowanie studentów i doktorantów w badania naukowe, a także bardzo dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Negatywnym zjawiskiem słusznie wskazanym w analizie SWOT zawartej w Raporcie Samooceny jest też nadmierna skłonność niektórych nauczycieli akademickich do skupiania się na własnym rozwoju naukowym. Może to być przyczyną pojawiających się niekiedy zaniedbań w pracy dydaktycznej (opuszczanie zajęć bez wcześniejszego informowania o tym studentów, czy brak informacji o sposobie zaliczania). Zespół Oceniający PKA rekomenduje więc podjęcie działań intensyfikujących kontrolę prawidłowego wykonywania obowiązków dydaktycznych przez nauczycieli akademickich oraz doskonalących istniejący sposób rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych i włączenie w te prace przedstawicieli studentów. Wśród niewielu innych nieco słabszych stron Wydziału wymagających podjęcia działań doskonalących wymienić też można nie dość szeroko włączaną w formalne struktury WSZJK reprezentację przedstawicieli pracowników administracyjnych zaangażowanych w obsługę procesu dydaktycznego i toku studiów. Zespół Oceniający zaleca też zintensyfikowanie działań zmierzających do wdrożenia opracowanych narzędzi monitorowania karier zawodowych absolwentów w celu umożliwienia kompleksowej oceny realizacji efektów kształcenia na rynku pracy.

W odpowiedzi na raport Zespołu Oceniającego zawartej w piśmie z dnia 10 kwietnia 2015 r. Uczelnia ustosunkowała się do uwag wynikających z wizytacji i poinformowała o podjęciu dalszych działań doskonalących jakość kształcenia, zgodnie z uwagami zawartymi w raporcie. Informacje o podjętych działaniach świadczą o głębokiej trosce władz Uczelni i Wydziału o stałe polepszanie warunków i poziomu kształcenia.

Przewodniczący Zespołu Oceniającego PKA

Prof. dr hab. Michał Kozakiewicz